

Päästöoikeuksien huutokauppa

Analyysi huutokauppajärjestelyistä eri maissa
sekä markkinoiden näkemyksistä

Työ- ja elinkeinoministeriö

Loppuraportti

19.3.2009

JR-090319-6600-002b

Sisältö

Esipuhe	3
1. Johdanto	4
2. Päästöoikeuksien huutokauppamenettelyt	5
2.1 Huutokauppamenetelmät	5
2.2 Alankomaat	8
2.3 Irlanti	8
2.4 Iso-Britannia	10
2.5 Saksa	13
2.6 Unkari	15
2.7 Yhteenveto päästöoikeuksien huutokaupoista valituissa jäsenmaissa	16
2.8 Muut päästöyksiköiden huutokaupat	17
3. Sidosryhmien näkemyksiä huutokauppaan	20
3.1 Toiminnanharjoittajat	20
3.1.1 Huutokauppamenetelmät	21
3.1.2 Hinnoittelujärjestelmät	22
3.1.3 Huutokaupan toteutus	23
3.1.4 Huutokaupan organisointi ja osallistuminen	25
3.1.5 Huutokaupan merkitys toimijalle ja valmiudet	25
3.1.6 Vapaamuotoiset vastaukset	27
3.2 Viranomaiset	27
3.2.1 Huutokauppamenetelmät ja huutokaupan tekniset ominaisuudet	27
3.2.2 Huutokauppaan osallistuvat ja tasapuolisuus	29
3.2.3 Huutokaupan organisointi	29
3.3 Markkinatoimijat	31
3.3.1 Huutokauppamenetelmät ja huutokaupan organisointi	31
3.3.2 Huutokaupan osallistujat ja huutokaupan laajuus	32
3.4 Etujärjestöt	33
3.5 Yhteenveto näkemyksistä	34
4. Huutokauppa ja perustuslain säännökset	36
5. Huutokaupan järjestäminen Suomessa	40
6. Johtopäätökset	41

Lähteet	43
Liite 1. Viranomaisten kysely	46
Liite 2. Markkinatoimijoiden kysely	48
Liite 3. Taustamuistio huutokauppamenetelmistä	50
Liite 4. Haastatellut viranomaiset ja markkinatoimijat	52
Liite 5. Toiminnanharjoittajien kysely	53

Esipuhe

Toimeksiannon tämän selvityksen tekemiseen antoi työ- ja elinkeinoministeriö tammikuussa 2009. Työ toimii taustaselvityksenä päästöoikeuksien huutokauppamenetelmien arvioinnissa.

Raportin lähteinä on käytetty olemassa olevia selvityksiä, sidosryhmien haastatteluja, selvityksen yhteydessä tehdyn kyselytutkimuksen tuloksia sekä GreenStream Network Oyj:n osaamista. Raportti ei esitä työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksiä tai mielipiteitä vaan johtopäätöksistä vastaavat selvityksen valmisteluun osallistuneet, alla listatut asiantuntijat.

Tämän selvityksen tekemiseen ovat osallistuneet Juha Ruokonen, Anna-Maija Sinnemaa, Anne Backman, Sampo Seppänen sekä Riikka Sipponen GreenStream Network Oyj:stä.

1. Johdanto

Euroopan Unionin päästökauppajärjestelmän toinen kausi 2008–2012 on parasta aikaa käynnissä. Päästöoikeusmarkkinat ovat kehittyneet nopeasti ja niiden toimintapuitteita ollaan nyt kehittämässä eteenpäin ja katseet ovat kääntymässä erityisesti 2013 alkavaan kolmanteen kauteen. Yksi merkittävimmistä markkinoihin vaikuttavista muutoksista on EU:n päästökaupan päästöoikeuksien jakoperusteisiin tulevat muutokset. Ensimmäisellä ja toisella kauppakaudella päästöoikeuksien jako perustui pääosin ilmaisjakoon, mutta vuodesta 2013 eteenpäin huutokaupan rooli tulee kasvamaan merkittävästi. Euroopan parlamentin joulukuussa 2008 hyväksymässä päästökauppadirektiiviä muokkaavassa lainsäädäntöpäätöslauselmassa todetaan, että vuodesta 2013 lähtien 60 % alkujaosta tullaan huutokauppaamaan ja se osuutta tullaan vuosittain kasvattamaan. Euroopan komission on määrä antaa asetus liittyen huutokaupan ajankohtiin, hallinnointiin ja muihin näkökulmiin viimeistään 30.6.2010. Päästökauppadirektiivi peräänkuuluttaa tulevien huutokauppojen suunnittelemista siten, että:

- *toiminnanharjoittajilla ja erityisesti yhteisön järjestelmään osallistuvilla pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on täydet, oikeudenmukaiset ja yhtäläiset mahdollisuudet osallistua,*
- *kaikki osallistujat saavat samat tiedot samaan aikaan ja että osallistujat eivät voi haitata huutokaupan sujumista,*
- *huutokauppojen järjestäminen ja niihin osallistuminen on kustannustehokasta ja vältetään tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia, ja*
- *päästöoikeuksia on vähäisten päästöjen aiheuttajien saatavilla.*

Päästöoikeuksien huutokaupan järjestämisen kannalta olennaisia kysymyksiä ovat erityisesti valittava huutokauppamenetelmä, huutokaupan toimittaja, kaupan osallistumisen järjestäminen sekä muu organisointi. Päästökaupan piiriin kuuluu huomattavan heterogeeninen joukko toimijoita, joiden valmiudet huutokauppaan osallistumiseen vaihtelevat huomattavasti.

Tämän selvityksen tavoitteena oli kartoittaa päästökaupan suomalaisten toimijoiden ja Suomessa toimivien sidosryhmien näkemyksiä eri huutokauppamenetelmiin sekä siihen miten ja millaisin resurssein huutokauppa tulisi kolmannella kaudella järjestää. Päästöoikeuksien jaosta huutokaupalla on saatuja käytännönkokemuksia kun Irlanti ja Unkari jakoivat osan päästöoikeuksista huutokaupalla ensimmäisellä kauppakaudella ja näitä kokemuksia tullaan esittelemään tässä raportissa. Toisella kauppakaudella mm. Hollanti, Irlanti, Iso-Britannia, Saksa ja Unkari käyttävät huutokauppaa päästöoikeuksien jaossa. Näiden maiden huutokauppakokemuksia sekä sidosryhmien näkemyksiä hyödyntämällä selvityksessä tullaan arvioimaan eri huutokauppamenettelyjen vahvuuksia, heikkouksia ja soveltuvuutta Suomen olosuhteisiin sekä vaikutuksia päästökauppamarkkinoihin yleisemmin. Lisäksi arvioidaan huutokaupan organisointiin liittyviä yksityiskohtia ja mahdollisia suomalaisia huutokaupan toimittajia.

2. Päästöoikeuksien huutokauppamenettelyt

2.1 Huutokauppamenetelmät

Päästöoikeuksien huutokauppa voidaan toteuttaa:

- **suljettuna**, jolloin ostajien välillä ei ole avointa kilpailua ja tarjouskierroksia on yksi. Ostajat ilmoittavat huutokaupan järjestäjälle kuinka monta päästöoikeutta he ovat halukkaita ostamaan eri hintatasoilla, jonka jälkeen järjestäjä laatii ilmoituksista kokonaiskysyntäkäyrän. Piste, jossa kokonaiskysyntäkäyrä leikkaa tarjontakäyrän, määrää nk. täsmäytyshinnan. Kaikki tarjoukset täsmäytyshinnalla tai sen yli voittavat. Suljetussa mallissa on pelkona, että tarjoukset jäävät todellista maksuhalukkuutta pienemmäksi, jolla pyritään edullisempaan täsmäyshintaan. Tarjoukset perustuvat osaltaan arvailuun, jolloin allokaation tehottomuus on vaarana. Jos toimijoilla on mahdollista manipuloida hintoja, syntyy pienille osallistujille strateginen riski osallistua huutokauppaan.
- **avoimena**, jolloin kaikki tarjoukset tapahtuvat avoimesti ja tarjouskierroksia on useita. Osallistujat voivat muuttaa tarjouksiaan kaupankäynnin edetessä ja huutokauppa päättyy, kun kukaan ei ole enää halukas tarjoamaan. Tällöin pisimmälle (korkeimmalle hinnalle) tarjouksensa vieneet voittavat. Avoimen huutokaupan eduiksi on luettu läpinäkyvyys ja avoimuus. Huutokaupassa ilmenee ostajien todelliset maksuhalukkuudet ja huutokaupan yhteydessä on mahdollisuus tarjousten hienosäätöön. Avoimessa huutokaupassa hallinnolliset kustannukset voivat nousta suuriksi.

Suljetussa huutokaupassa on yleisesti käytössä kaksi hinnoittelumenetelmää: yhtenäishinnoittelu, missä osallistujat maksavat päästöoikeuksista saman hinnan, mutta saatu päästöoikeuksien määrä vaihtelee, sekä tarjottu hinta – järjestelmä, missä voittajat maksavat päästöoikeuksista alun perin tarjoamansa hinnan.

Yhtenäishinnoittelu: Yhtenäishinnoittelussa kysynnän ja tarjonnan kohtauttavan hinnan arvaaminen ei ole niin tärkeää, sillä kaikki huutokaupassa voittavat maksavat saman täsmäytyshinnan riippumatta, siitä kuinka paljon tarjouksen hinta on mennyt yli täsmäytyshinnan. Yhtenäishinnoittelu-järjestelmän oletetaan olevan tehokas, jos markkinoilla oletetaan vallitsevan täydellinen kilpailu. Jos osallistujat olettavat pystyvänsä vaikuttamaan täsmäytyshinnan suuruuteen, voivat tarjoukset jäädä todellista maksuhalukkuutta pienemmiksi. Yhtenäishinnoittelun eduiksi on laskettu hinnan yhtäläisyys kaikille toimijoille, pienten toimijoiden helppous osallistua huutokauppaan, sekä alalle tuleminen helppous.

Tarjottu hinta -järjestelmä: Järjestelmässä toimijat yrittävät arvata markkinoiden täsmäytyshinnan ja tarjoavat vain vähän täsmäytyshintaa korkeampaa hintaa. Kyseinen järjestelmä vaatii tarkkaa markkina-analyysiä täsmäytyshinnan oletetusta käyttäytymisestä. Pienille yrityksille osallistuminen saattaa olla riskialtista, koska suuremmilla yrityksillä on markkinavoimaa ja yleisesti enemmän resursseja panostaa markkina-analyysiin.

Avoin huutokauppa voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla:

Kysyntäkäyriin perustuvalla mallilla

Mallissa osallistujat paljastavat kysyntäkäyränsä, jossa ilmenee kuinka paljon päästöoikeuksia he ovat valmiita ostamaan tietyillä hinnoilla. Markkinoiden täsmäyshinta löytyy kysyntä- ja tarjontakäyrien leikkauspisteestä ja voittavat tarjoukset määräytyvät täsmäytyshinnalla ja sen yläpuolella olevista tarjouksista. Tarjouskierroksia on useampia ja ne toteutetaan avoimina. Osallistujat eivät saa nostaa kysymiensä päästöoikeuksien määrää kierrosten kuluessa. Tarjouskierrokset jatkuvat kunnes kukaan ei enää ole halukas nostamaan tarjoustaan.

Ascending clock – mallilla

Mallissa huutokaupan järjestäjä asettaa päästöoikeudelle tietyn aloitushinnan, jonka perusteella osallistujat tarjoavat määrän, jonka he ovat sillä hinnalla valmiita ostamaan. Kysytyn määrän ylittäessä tarjonnan, korottaa huutokaupanpitäjä hintaa edelliskierrokseen nähden. Kierrokset jatkuvat niin kauan kunnes tarjonta ylittää kysynnän. Myöskään tässä mallissa osallistujat eivät saa korottaa tarjoamiensa oikeuksien määrää hinnan noususta huolimatta.

Taulukko 1. Huutokauppamenetelmien edut ja heikkoudet.

Huutokauppa -menetelmä	Suljettu		Avoin	
Hinnoittelu- menetelmä	Yhtenäis- hinnoittelu	Tarjottu hinta – menetelmä	Kysyntäkäyriin perustava malli	Ascending clock - malli
Vahvuudet	+oikeudenmukainen pienille yrityksille + allokation tehokkuus, jos ei ole markkinavoimaa +huutokauppaan osallistumisen helppous	-huutokaupasta kertyvät tulot suuremmat kuin yhtenäishinnoittelussa	+avoimuus +todelliset maksuhalukkuudet käyvät ilmi +läpinäkyvyys +mahdollisuus tarjousten hienosäätöön	+avoimuus +todelliset maksuhalukkuudet käyvät ilmi +läpinäkyvyys + mahdollisuus tarjousten hienosäätöön
Heikkoudet	-ei mahdollisuutta tarjousten hienosäätöön -isoilla toimijoilla mahdollisuus manipulointiin -tarjoukset perustuvat arvioon	-pienille yrityksille riskialtista -ei mahdollisuutta tarjousten hienosäätöön -isoilla toimijoilla mahdollisuus manipulointiin -tarjoukset perustuvat arvailuun	-korkeat hallinnolliset kustannukset	-korkeat hallinnolliset kustannukset

Laatikko 1. Viimeaikaiset tieteelliset tutkimukset ja huutokauppa.

Edellä esitettyjen eri huutokauppamenetelmien keskinäisestä tehokkuudesta ei ole yksimielisyyttä kirjallisuudessa (Burtraw, 2008). Tieteellisissä tarkasteluissa tutkitaan usein, mikä menetelmä tuottaisi suurimman myyntitulon – tässä esiteltyjen tutkimusten perusteella ei ole yksimielisyyttä, mikä huutokauppamenetelmä tuottaa suurimman myyntitulon huutokaupan järjestäjälle. EU:n päästökaupan huutokauppojen osalta tällä hetkellä suurin mielenkiinto on siinä, miten voidaan järjestää toimiva, tasapuolinen ja mahdollisimman monille osapuolille soveltuva huutokauppa.

Hepburn ym. (2006) esittävät, että päästöoikeuksien huutokaupalla EU:n päästökauppajärjestelmässä on useita yhtäläisyyksiä valtion obligaatioiden myynnin kanssa, edellyttäen että huutokauppaan osallistumista ei rajoiteta. Molemmissa tapauksissa potentiaalisia ostajia on paljon, hyödykkeet ovat identtisiä, niitä on suuri määrä ja niillä on jälkemarkkinat. Yhtäläisyyksistä ja obligaatioiden myynnistä saatujen kokemusten perusteella Hepburn ym. uskovat, että huutokauppa on kilpailullinen ja suosittavat, että se toteutetaan suljettuna noudattaen yhtenäishinnoittelujärjestelmää. Weishaar (2007), tukee tätä näkemystä. Hänen mukaan yhtenäishinnoittelujärjestelmä on tehokas jos huutokauppaan osallistuvilla yrityksillä ei ole markkinavoimaa. Sama pätee toisaalta Weishaarin mukaan myös ascending clock –tyyppiin huutokauppajärjestelyihin.

Markkinoilla, joilla yrityksillä on markkinavoimaa Sunnevåg (2003) suosittelee suljetun yhtenäishinnoittelujärjestelmän sijaan perinteistä ascending clock -huutokauppaa. Sunnevåg osoittaa, että kirjallisuudessa ehdotettu Vickrey-hinnoittelu, joka on yksi erikoistapaus ascending clock –huutokaupasta, ei oligopolistisessa kilpailussa välttämättä eliminoi yritysten kannustimia vääristellä tarjouksiaan.

Cramton ja Kerr (1998) ovat samoilla linjoilla. He ehdottavat perinteistä neljännesvuosittain toteutettavaa ascending clock –huutokauppaa päästöoikeuksien jakokeinoksi. Cramton ja Kerr perustelevat suositustaan sillä, että ascending clock –huutokauppa paljastaa yritysten preferenssit tarkemmin kuin suljettu huutokauppa. Markkinoiden kilpailullisuuden edistämiseksi huutokaupan ja sen synnyttämän jälkemarkkinan pitäisi olla avoin kaikille, Cramton ja Kerr ehdottavat.

Muller ym. (2002) esittävät, että ei-kilpailullisia elementtejä päästöoikeusmarkkinoilla voitaisiin hillitä kaksoishuutokaupalla. Kaksoishuutokaupassa sekä ostajia että myyjiä on useita. He toteavat kuitenkin, että käytävissä olevan tiedon puitteissa on ennenaikaista todeta, että kaksoishuutokauppa eliminoisi täydellisestä sekä ostajien että myyjien markkinavoiman. He toteavat, että sille on olemassa todellinen riski, että ostajat keskittävät päästöoikeusmarkkinoilla, eli että esiintyy monoposini-voimaa.

Optimaalista päästöoikeuksien huutokauppaamistiheyttä on tutkittu melko vähän. Mandell (2005) esittää tehokkuusnäkökulmasta, että huutokauppoja pitäisi järjestä mahdollisimman harvoin, kerran jokaisen päästökauppakauden alussa. Toistuvat huutokaupat asettavat hänen mukaan tarpeettomia rajoitteita päästöoikeuksilla käytävälle kaupalle ja aiheuttavat siten tehokkuustappioita. Kertaluontoinen huutokauppa saattaa Mandellin mukaan tosin olla toistuvia huutokauppoja haavoittuvaisempi voittajan kiroukselle.

Voittajan kirous aiheutuu siitä, että huutokaupassa osa huutajista aliarvioi myytävän hyödykkeen todellisen arvon, kun taas osa yliarvioi sen. Näin ollen on todennäköistä, että huutokaupan voittaja on yliarvioinut hyödykkeen todellisen arvon, eli maksanut siitä liikaa. Välttyäkseen tältä huutajien kannattaa olla konservatiivisia huutotarjouksissaan. Epävarmuus hyödykkeen todellisesta arvosta johtaa siihen, että kaikki huutajat tarjoavat vähemmän, minkä seurauksena myyntitulo pienenee. Tästä syystä voittajan kirousta on syytä välttää. Mandellin (2005) totea, että jos päästöoikeusmarkkina toimii tehokkaasti on epätodennäköistä, että voittajan kirous toteutuisi, sillä tällöin ei ole epävarmuutta huudettavan hyödykkeen arvosta.

2.2 Alankomaat

Alankomaiden kansallisen päästöoikeuksien alkujakosuunnitelman mukaan, maa suunnittelee huutokauppaavansa 4 % toisen kauden päästöoikeuksista. Vuosittain tämä tarkoittaa 1,9 miljoonan ja koko kaudella 9,5 miljoonan päästöoikeuden huutokauppaamista. Huutokaupattavaksi aiotaan asettaa 2/3 jo päästökaupan piiriin kuuluvien sähköntuottajien alkujaosta. Huutokaupan piiriin halutaan erityisesti sähköntuottajille jaettavat päästöoikeudet, koska tavoitteena on vähentää nk. windfall-voittojen¹ syntymistä sähköntuotantosektorilla. Alankomaat on toistaiseksi ainoana jäsenmaana päättänyt liittää hiilidioksidin lisäksi myös tietyt typpioksidipäästöt (N₂O) päästökauppaan. Kaikki N₂O-alkujaon piiriin kuuluvat laitokset saavat päästöoikeudet ilmaisjaossa. Ensimmäisellä kaudella Alankomaat jakoi kaikki oikeudet ilmaiseksi, joten valmiita sääntöjä huutokaupan järjestämiselle ei ensimmäiseltä kaudelta ole.

Päästökaupasta sekä päästöoikeuksien alkujaosta on säädetty Alankomaiden Päästökauppalaissa (Besluit handel in emissierechten, 737, joulukuu 2004). Päästöoikeuksien jaosta ja käytännönjärjestelyistä vastaa NEa (De Nederlandse Emissieautoriteit), joka ylläpitää päästöoikeusrekistereitä ja CenterNovem, joka on taloussuhteista vastaavan ministeriön alaisuudessa toimiva virasto.

Huutokauppojen toisen kauden toteutuksen suunnittelu ja toteuttaminen ovat Alankomaissa toistaiseksi täysin pysähdyksissä, koska päästökaupan piiriin kuuluvat sähköntuottajat ovat riitauttaneet maan toisen kauden, jo Euroopan komission hyväksymän alkujakosuunnitelman. Tätä selvitystä varten haastatellun paikallisen asiantuntijan selvityksen mukaan sähköntuottajat vastustavat jyrkästi huutokaupan käyttämistä sektorin windfall-voittojen ehkäisemiseen ja siten ainoastaan sähkösektorille jaettavien päästöoikeuksien huutokauppaamista. Ennen kuin kiistaan saadaan oikeuden ratkaisu, ei huutokauppaamenetelmän valinta tai käytännön toteutus tule maassa etenemään. Asiantuntijan mukaan maan viranomaiset ovat puoltaneet Isossa-Britanniassa käytössä olevaa tukkuporrasmallia, mutta toiminnanharjoittajat vastustavat myös tätä ja vaativat, että toimijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua suoraan huutokauppaan, ilman väliportaita.

Alankomaat ei ole julkaissut virallisia suunnitelmia kolmannen kauden huutokauppojen toteutukselle.

2.3 Irlanti

Irlanti oli yksi harvoja EU-jäsenmaita, joka käytti mahdollisuuden huutokaupata päästöoikeuksia jo ensimmäisellä kaupankäyntikaudella 2005–2007. Vuonna 2008 maa huutokauppasi kolmannen kerran ensimmäisen kauden. Kaupan oli yhteensä 345 000

¹ Winfall-voitolla tarkoitetaan tässä yhteydessä päästökaupan piirissä oleville sähköntuottajille syntyvää ansiotonta tuloa. Sähkön markkinahinta muodostuu ns. rajatuotantomuodon kustannusten mukaan (yleisesti hiilivoima). Kustannuksiin ja siten myös sähkön markkinahintaan vaikuttavat päästöoikeuden hinta. Päästöttömällä tai vähäpäästöisellä tuotantomuodolla kuten vesi- ja ydinvoimalla tuotetusta sähköstä saa markkinahinnan mukaisen korvauksen ilman, että tuottajan on tarvinnut kohdata CO₂-kustannusta.

päästöoikeutta ja huutokaupan toimitti Irlannin ympäristönsuojeluvirasto, Environmental Protection Agency (EPA), joka on asiassa Irlannin toimivaltainen viranomaisena. Käytetty huutokauppamenetelmä oli suljettu tarjouskierros. Vaatimuksena huutokauppaan osallistuville oli muun muassa se, että tarjoajalla tuli olla voimassaoleva päästöoikeusjärjestelmän rekisteritilinumero sekä tarjoajan tuli käydä läpi ennakkohyväksyntämenettely ja asettaa 2 000 euron takuu. Takuu palautettiin niille tarjoajille, joiden tarjoukset eivät menestyneet ja käytettiin osamaksuna menestyneiden tarjoajien yksiköistä. Huutokauppa toimitettiin sähköisin hakemuksin sekä ennakkohyväksynnän että varsinaisten tarjousten jättämisen osalta kahden viikon aikana. Hinnoittelu tapahtui yhtenäishinnoittelujärjestelmän mukaisesti siten, että viimeisen erän (yksi erä oli 1000 yksikköä) myyntihinnasta tuli kaikkien menestyneiden tarjoajien, eli saman tai enemmän tarjonneiden ostohinta.

Irlanti huutokauppasi ensimmäisen kauden päästöoikeuksia myös aiemmin, kahteen kertaan vuonna 2006. Huutokauppa päätettiin järjestää kahdessa osassa, millä pyrittiin lieventämään huutokaupan huonoon markkinatilanteeseen ajoittumisen riskiä sekä mahdollista päästöoikeuden alhaista hintaa.

Vuonna 2006 järjestetyissä huutokaupoissa käytettiin pääasiallisesti samoja periaatteita, kuin viimeisimmässäkin huutokaupassa. Suljetun tarjouskierroksen käyttöä perusteltiin mm. laajan osallistumisjoukon takaamisella sekä hallinnollisten kustannusten minimoimisella. Päästöoikeudet kaupattiin ensimmäisessä huutokaupassa 500 päästöoikeuden ja toisessa 1000 päästöoikeuden erissä. Käytetty hinnoittelumenetelmä oli yhtenäishinnoittelu. Kyseiseen hinnoittelumenetelmään päättymisen perusteina oli sen tasapuolisuus ja riskittömyys pienemmille toimijoille verrattuna tarjottu hinta - järjestelmään. Huutokauppa oli avoin kaikille toimijoille, joilla oli voimassaoleva tili päästökaupparekisterissä ja jotka läpäisivät ns. ennakkokelpoisuusprosessin, joka toimitettiin ensimmäisessä huutokaupassa sähköpostitse ja toisessa Internetin välityksellä.

Huutokauppaa suunniteltaessa maan sisäinen huutokauppa, johon vain irlantilaiset toiminnanharjoittajat pystyisivät osallistumaan, hylättiin. Perusteluina tämän vaihtoehdon hylkäämiseen olivat vähäisen kysynnän pelko, strategisen käyttäytymisen mahdollisuus pienillä markkinoilla sekä Irlannin päästökaupparekisterin hallintokustannuksien kohoaminen. Ensimmäisessä huutokaupassa takuun määrä oli 3 000 euroa ja toisella kertaa se nostettiin 15 000 euroon. Noston syynä oli se, että todettiin alemman takuun olleen riittämätön takaamaan sen, että osallistujat myös vastaavat velvoitteistaan.

Tarjoukset toimitettiin ensimmäisessä huutokaupassa suljetussa kirjekuoressa ja toisessa sähköisessä muodossa internetin välityksellä. Huutokaupassa päästöoikeuksille asetettiin salainen minimihinta. Syynä tähän oli pelko väärästä informaatiosta ja huutokaupan toimimattomuudesta, etenkin kun järjestetty huutokauppa oli ensimmäinen koko EU:n päästökaupan puitteissa.

Kahden ensimmäisen huutokaupan kohteena olleet päästöoikeudet edustivat yhteensä noin yhtä prosenttia koko Irlannin alkujaosta. Huutokaupasta saadut tulot käytettiin järjestelmän hallinnollisten kulujen kattamiseen. Ensimmäisen huutokaupan kokemukset olivat järjestävän tahon mukaan positiivisia, sillä kaikki kaupan olleet päästöoikeudet, 250 000 kappaletta, siirrettiin huutokaupassa voittaneille viidelle tarjoajalle ja kaikki tilisiirrot oli selvitetty viidessä päivässä. Kaiken kaikkiaan tarjoajia oli yli 150 ja täsmäytshinta asetui 26,30 euroon. Lisäksi yleiskustannusten katsottiin jääneen

mataliksi. Toisessa huutokaupassa myytiin 953 000 päästöoikeutta seitsemälle menestyneelle tarjoajalle täsmätyshinnan ollessa 6,87 euroa. Toisen huutokaupan aikaan päästöoikeuksien markkinahinnat olivat 7 euron euron tuntumassa.

2.4 Iso-Britannia

Ison-Britannian toisen päästökauppakauden alkujakosuunnitelmassa huutokaupattavien päästöoikeuksien osuus koko allokaatiosta on 7 %. Tämä tarkoittaa noin 85 miljoonaa päästöoikeutta koko kaudella 2008–2012. Huutokaupattava osuus tullaan ottamaan sähköntuotantosektorin alkujaosta, jonka katsotaan olevan hyvin suojattu kansainväliseltä kilpailulta ja jonka päästövähennyspotentiaali on suuri verrattuna muihin sektoreihin. Iso-Britannia oli ensimmäinen EU:n jäsenmaa, joka järjesti huutokaupan 2. kauden päästöoikeuksilla. Iso-Britannia järjesti konsultoinnin huutokaupan suunnittelusta vuoden 2007 lopussa sekä perusti huutokauppatyöryhmän, jossa on mukana osapuolia teollisuudesta, julkiselta sektorilta sekä yliopistoista.

Ensimmäinen Ison-Britannian huutokauppa järjestettiin marraskuussa 2008. Huutokauppa pidettiin suljettuna ja siinä käytettiin yhteishinnoittelumenetelmää, jossa osallistujat eivät nähneet muiden tarjousten määrää eivätkä hintaa ennen huutokaupan sulkeutumista. Huutokaupan tarjoukset tuli antaa *välittäjien* (primary participants) kautta (Kuva 1). Välittäjien käyttöä järjestelmässä perustellaan huutokaupan taloudellisen toiminnan turvallisuuden ja takuiden takaamisella sekä välittäjien toimimisena puskurina mahdollisia rahanpesijöitä vastaan.

Välittäjiksi haluavien toimijoiden piti hakea DECC:ltä (Department of Energy and Climate Change) erillistä toimilupaa. Säännön mukaan kaikki organisaatiot, joilla on päästöoikeustili ja toimipaikka ETA-alueella voivat hakea huutokauppaan välittäjäksi DECC:n kautta. Välittäjäksi ryhtyminen huutokaupassa tuo seuraavia etuja ja mahdollisuuksia:

- Välittäjät pystyvät osallistumaan huutokauppaan suoraan.
- Toimiminen valtion kanssa yhteistyössä luo liiketoimintamahdollisuuksia tulevaisuudessa.
- Asiakassuhteiden luominen huutokaupan epäsuoriin tarjoajiin.
- Arvokkaan tiedon ja kokemuksen kerääminen kolmannelle päästökauppakaudelle.

Kuva 1. Välittäjän rooli Ison-Britannian huutokaupassa.

Välittäjien tulee tarkistaa asiakkaidensa, eli *epäsuorien tarjoajien* tiedot, millä pyritään poistamaan rahanpesun mahdollisuus. Välittäjät eivät saa laskuttaa epäsuoria tarjoajia tarjouksien välittämisestä, mutta saavat pyytää etukäteismaksua tarjouksen oletetusta

summasta. Välittäjät maksavat valtiolle kahden päivän sisällä huutokaupan järjestämisestä kaikki omat, sekä epäsuorien tarjoajien kautta huutokaupassa ostetut päästöoikeudet. DECC on tehnyt erillisen oppaan mahdollisille tarjoajille, jotka halusivat osallistua huutokauppaan välittäjän kautta.

Huutokaupassa epäsuora tarjoaja toimii seuraavasti:

- Huutokauppaan osallistumispäätöksen jälkeen, toiminnanharjoittaja valitsee DMO:n internetsivuilta haluamansa välittäjän.
- Päätös, kuinka paljon oikeuksia halutaan tarjota kullakin hinnalla esitetään valitulle välittäjälle.
- Välittäjä toimittaa epäsuoran tarjoajan puolesta tarjoukset huutokauppaan tarjousikkunan ollessa auki.
- Täsmäyshinta lasketaan huutokaupan sulkeutumisen jälkeen, jolloin välittäjät informoivat epäsuoria tarjoajia kuinka paljon päästöoikeuksia he ovat huutokaupassa voittaneet.
- Epäsuorat tarjoajat maksavat voittaneet tarjoukset välittäjälle, joka toimittaa päästöoikeudet epäsuoran tarjoajan tilille.

Ison-Britannian viranomaiset ovat keränneet palautetta huutokauppaan osallistuneilta välittäjiltä, sekä epäsuorilta tarjoajilta jotka olivat välittäjien asiakkaita huutokaupassa. Merkittäviä ongelmia ei huutokaupan välittäjinä toimineiden yritysten mielestä ole esiintynyt, mutta ne painottivat kuitenkin seuraavia muutoksia, jotka olisivat hyödyllisiä huutokaupattavien päästöoikeuksien määrän kasvaessa tulevaisuudessa:

- Huutokauppoihin osallistuvien määrää voitaisiin lisätä kehittämällä jonkinlainen kannustin, jolla epäsuorien tarjoajien ja välittäjien kommunikointi parantuisi.
- Välittäjien saaman kompensaation puute hallinnollisten kulujen kattamiseksi nähtiin puutteena. Erityisesti mainittiin kulujen takaisin saannin puute koskien asiakastunnistusta tai luottoriskejä koskevissa asioissa.
- Huoli Ison-Britannian rekisterijärjestelmän kyvystä suoriutua suurista siirtomääristä tulevaisuuden huutokaupoissa.

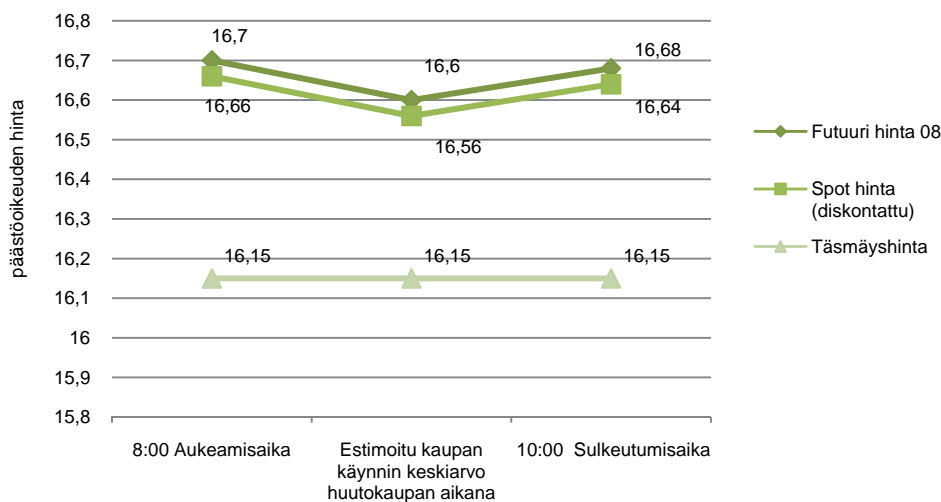
Epäsuorat tarjoajat totesivat antamassaan palautteessa, että:

- Välittäjien määrä ensimmäisessä huutokaupassa oli liian pieni ja aika tavoitettavissa olevien välittäjien rekisteröinnille ei ollut riittävä.
- Suurin osa epäsuorista tarjoajista ei ollut tyytyväisiä välittäjien toimintaan.
- Epätietoisuus siitä, milloin päästöoikeudet tullaan jakamaan valtion taholta välittäjille ja sitä kautta epäsuorille tarjoajille, aiheutti huolenaihetta.
- Huutokaupan tulokset tulisi julkaista mahdollisimman laajasti, jotta ne olisivat kaikkien saatavilla.
- Suuret tarjoajat haluaisivat mahdollisuuden osallistua huutokauppaan suoraan ilman välittäjiä.

Laatikko 2. Case: Iso-Britannian huutokauppa marraskuussa 2008

Marraskuussa 2008 käydyssä ensimmäisessä toisen kaupankäyntikauden huutokaupassa tarjoukset tuli antaa 1000 päästöoikeuden minimimäärissä. Liittyessään huutokauppaan, tarjoajien tuli antaa kilpailevat tarjoukset välittäjille. Jokainen tarjous tuli tehdä tietyllä hinnalla ja tietyllä määrällä. Epäsuora tarjoaja päätti, kuinka paljon päästöoikeuksia se halusi tietyllä hinnalla huutaa. Tarjoaja sai päättää myös kuinka monta erisuuruista tarjousta se halusi asettaa. Huutokaupan sulkeutuessa DMO (the UK Debt Management Office's) laski täsmäyshinnan, jonka huutokaupassa voittaneet joutuivat maksamaan päästöoikeuksista. Huutokauppa oli avoin kaikille, joilla on päästöoikeustili rekisterissä ja huutokaupan järjestäjänä toimi DECC (Department of Energy and Climate Change). Välittäjinä huutokaupassa toimivat Barclays, BNP Paribas, JP Morgan sekä Morgan Stanley.

Huutokaupassa kaupattiin yhteensä 4 miljoona päästöoikeutta täsmäyshinnan ollessa 16,15 euroa/oikeus. Yhteensä tarjouksia tuli 16 miljoonasta oikeudesta ja voittaneita tarjouksia oli 55 kappaletta. Huutokauppa tuotti tuloja noin 65 miljoonaa euroa ja huutokaupan tulot menivät valtiolle yleisiin käyttötarkoituksiin. Huutokaupan tulokset julkaistiin DMO:n kotisivuilla.

Yllä olevassa kuvassa näkyy huutokaupan aikana 19.11.2008 tapahtuneet muutokset päästöoikeuksien hinnoissa ECX-pörssissä päästöoikeuksien jälkimarkkinoilla. Kuvasta voidaan havaita, että huutokaupan hinta oli noin 2,5 % alhaisempi verrattuna päästöoikeuksien markkinahintaan jälkimarkkinoilla.

Vuoden 2009 aikana Isossa-Britanniassa tullaan huutokauppaamaan yhteensä noin 25 miljoonaa päästöoikeutta. Seuraava huutokauppa järjestetään 24. maaliskuuta 2009 ja tarjousaika tulee olemaan aamupäivällä klo 8-10. Huutokaupan malli tulee olemaan sama kuin vuonna 2008 järjestetyissä huutokaupoissa (suljettu, yhtenäishinnoittelu). Viranomaiset tulevat asettamaan minimihinnan jokaiselle huutokaupalle. Jos

täsmäyshinta jää alle minimihinnan, tulee minimihinta olemaan huutokaupattavien päästöoikeuksien lopullinen hinta. Minimihinta määritellään jälkimarkkinoiden hintatason perusteella ennen huutokaupan sulkeutumista. Viranomaiset ilmoittavat, jos minimihintaa joudutaan käyttämään. Jos huutokaupattaville päästöoikeuksille ei ole tarpeeksi kysyntää, myymättömät päästöoikeudet siirretään myöhempisiin huutokauppoihin myytäväksi. Alla on listattu tulevat Ison-Britannian huutokaupat.

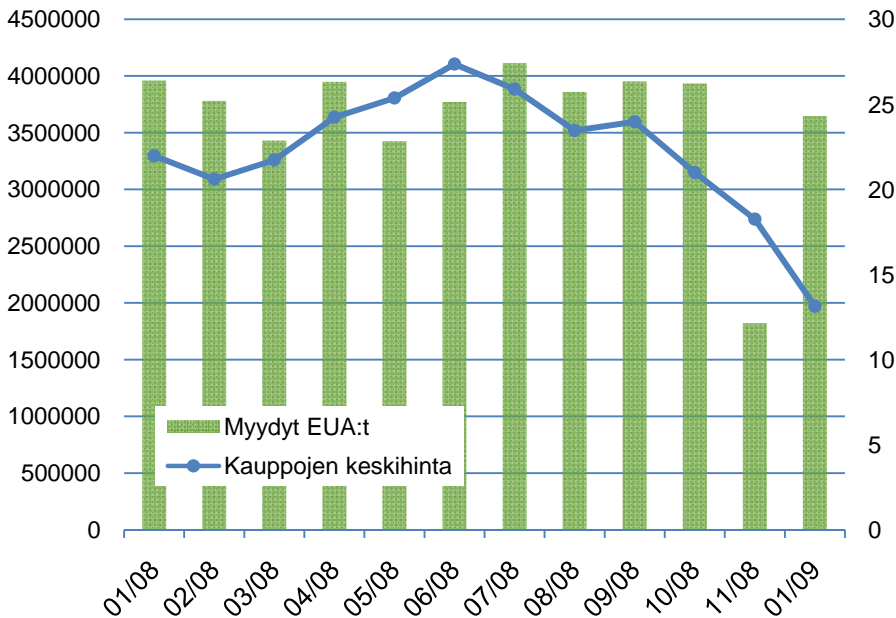
Taulukko 2. Ison-Britannian huutokaupat 2009–2010.

Ajankohta	24.3.09	4.6.09	9.7.09	10.9.0 9	8.10.09	5.11.09	7.,1.10	4.2.10	4.3.10
Määrä, milj. päästöoikeutta	4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	2	2	2

2.5 Saksa

Päästökauppadirektiivin tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti Saksa päätti alkujakolainsäädännössään (ZuG 2012), että kuluvalle kaupankäyntikaudella vuosittain 40 miljoonaa päästöoikeutta tullaan myymään, ja viimeistään vuodesta 2010 alkaen huutokauppaamaan markkinoille. Tämä tarkoittaa noin 9 prosentin osuutta jaettavien oikeuksien kokonaismäärästä. Vuosien 2008 ja 2009 myynnit tehdään pääsääntöisesti päästöoikeuksia välittävien pörssien kautta. Lisäksi on mahdollista, että myös muutama yksittäinen, pörssien ulkopuolinen sopimuskauppa tullaan toteuttamaan. Saksassa päästökaupasta vastaava viranomainen on DEHSt (Deutsche Emissionhandelsstelle) yhdessä Saksan ympäristöministeriön kanssa.

Saksan ympäristöministeriö teki joulukuussa 2007 sopimuksen KfW-pankin kanssa päästöoikeuksien myymisestä. Pankki on ollut määrä vuoden 2008 alusta lähtien myydä päästöoikeuseriä päivittäin kahdessa pörssissä, European Carbon Exchangessa (ECX) sekä European Energy Exchangessa (EEX). Vuonna 2008 päästöoikeuksia myytiin forward-tuotteena yhteensä 933,30 miljoonan euron arvosta keskimääräisen päästöoikeuden hinnan ollessa 18,26 euroa. Päivittäin myytyjen erien koko vaihteli 82 000 ja 242 000 tuhannen päästöoikeuden välillä. Vuoden 2008 kiintiö saatiin myytyä marraskuun puoliväliin mennessä. Vuoden 2009 päästöoikeuksista on tammikuun loppuun mennessä myyty 3 647 000 kappaletta. Päästöoikeuden keskimääräinen hinta oli 13,14 euroa ja myyntien kokonaisarvo lähes 48 miljoonaa euroa. KfW:n myyntihintoja verrataan Ympäristöministeriön kuukausittain julkaisemassa raportissa ECX:n CFI päästöindeksiin, joka kertoo käytyjen kauppajen volyympipainotetun keskihinnan. Vuoden 2008 myyntihinnat erosivat keskimäärin -0,01 prosenttia keskihinnasta.

Kuva 2. Kuukausittain myytyt päästöoikeudet ja myyntien keskihinta.

Ympäristöministeriön mukaan nyt tehtävät myynnit ovat hyvin lähellä tilannetta, missä päästöoikeudet huutokaupattaisiin suljettua yhtenäishinnoittelumenetelmää käyttäen. Jo olemassa olevan infrastruktuurin hyödyntäminen alentaa sekä hallinnolle, että yrityksille kapankäynnistä aiheutuvia transaktiokustannuksia ja kaikilla halukkailla on mahdollisuus osallistua kaupankäyntiin. Päivittäin tehtävät myynnit vastaavat teollisuuden tarpeisiin ja tämä tulee huomioida myös huutokauppaamiseen siirryttäessä. Tiedot tehdyistä kaupoista julkaistaan kuukausittain ministeriön kotisivulla.

Toistaiseksi tarkemmat säännöt huutokaupasta, kuten menetelmä, huutokauppaan osallistuminen ja muut käytännönjärjestelyt ovat vielä määrittelemättä. Myynneissä käytettyjä periaatteita on ministeriön mukaan kuitenkin tarkoitus soveltaa myös 2010 alkavaan huutokauppaamiseen. Kaksi kolmasosaa saksalaisista päästökauppatoimijoista edustaa energiasektoria ja suuri osa heistä on tottunut käyttämään sähköisiä kaupankäyntipörssejä. Näin ollen myös huutokaupassa tulisi ensisijaisesti hyödyntää olemassa olevia kaupankäyntipaikkoja. Pienillä ja keskisuurilla toimijoilla on mahdollisuus osallistua välittäjien kautta.

Ministeriön esittämän kannan mukaan huutokauppojen tulisi syöttää päästöoikeustarjontaa markkinoille tasaisena virtana, esim. viikoittaisilla, tasaeräisillä huutokaupoilla. Tämä lisäisi läpinäkyvyyttä tarjonnasta ja vähentäisi yritysten epävarmuutta ja riskejä. Huutokaupattavien yksiköiden hinnalle ei tule asettaa rajoituksia – ne saattaisivat johtaa spekulatiiviseen käyttäytymiseen sekä epäedulliseen kehitykseen koko päästökauppajärjestelmän kannalta. Huutokauppojen läpinäkyvyydelle tulee asettaa selkeät säännöt.

Ministeriön mielestä käyttöönotettavan huutokaupamallin tulee olla yksinkertainen ja selkeä, suljettu yhtenäishinnoiteltu menetelmä mahdollisesti tuottaisi tältä kannalta parhaan tuloksen. Huutokauppaan osallistumista ei tule rajoittaa.

Kannanotoista huolimatta viralliset säännöt toisen kauden huutokaupan toteuttamisesta ovat edelleen luomatta. Myöskään kolmannen kaupankäyntikauden huutokaupan toteuttamiselle ei ole vielä luotu sääntöjä, mutta oletettavaa on, että Saksa tulee hyödyntämään nyt toisella kaudella saamiaan kokemuksia järjestelmää kehitettäessä. Alkujakolain mukaan viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa huutokaupan päivämäärä vähintään kaksi kuukautta ennen sen järjestämistä.

2.6 Unkari

Unkari huutokauppasi ensimmäisellä kaupankäyntikaudella 2005-2007 2,5 prosenttia päästöoikeuksista, eli yhteensä 2,37 miljoonaa päästöoikeutta. Huutokauppoja oli varauduttu järjestämään kolme, mutta kaikki päästöoikeudet myytiin jo kahdessa ensimmäisessä huutokaupassa, joten kolmatta ei koskaan järjestetty. Unkarin valtiovarainministeriö oli viranomaistaho, joka vastasi huutokaupoista. Ensimmäisellä kaudella huutokauppojen koordinoijaksi valittiin Vertis Environmental Finance ja huutokaupat toimitettiin ClimeX-pörssissä.

Molemmissa huutokaupoissa käytettiin suljetun tarjouskierroksen mukaista, yhtenäishinnoittelujärjestelmään perustuvaa elektronista huutokauppaa. Ensimmäisessä huutokaupassa käytettiin minimihintaa, joka oli Point Carbonin ilmoittama, huutokauppaa edeltäneen päivän päästöoikeuden päätöshinta vähennettynä 0,90 eurolla. Toisen huutokaupan vähimmäishinta oli 85 % huutokauppaa edeltäneen päivän päästöoikeuden joulukuun 2007 forward-hinnasta.

Vaatimuksena huutokauppoihin osallistumiselle oli, että toimijalla tuli olla päästöoikeustili jonkun EU:n jäsenmaan rekisterissä. Tilivaatimuksen lisäksi, osallistujien tuli asettaa vakuudeksi pantti kaksi päivää ennen huutokauppaa. Pantin tuli olla yhtä suuri kuin tehtävä tarjous. Mitään ennakkohyväksyntämenettelyä ei Unkarin järjestelmässä ollut. Pienin tarjouserä oli ensimmäisessä huutokaupassa 1000 päästöoikeutta. Ensimmäisen huutokaupan, jossa myytiin 1,2 miljoonaa päästöoikeutta, täsmätyshinnaksi tuli 7,42 euroa oikeutta kohden. Toisen huutokaupan täsmätyshinta 0,88 euroa.

Unkarin ensimmäisen kauden huutokaupoista nähdään, että myyntiajankohdalla voi olla suuri merkitys kaupasta saataviin tuloihin. Lisäksi huomiona voidaan todeta, että tarjousjakson tulee olla lyhyt, vain tunnin mittainen, jotta rajoitetaan jälkimarkkinan hinnanvaihtelun vaikutukset huutokauppaan – tällöin huutokaupan selvityshinta tulee mahdollisimman lähellä jälkimarkkinoiden hintatasoa.

Tätä selvitystä varten haastatellun viranomaisedustajan mukaan Unkarin huutokaupat tullaan käynnissä olevalla toisella kaupankäyntikaudella järjestämään ensimmäisen kauden tavoin. Ainoa muutos on, että valtiovarainministeriön sijaan huutokauppoja tulee koordinoimaan ympäristöministeriö. Huutokauppojen järjestäminen on toistaiseksi lykkääntynyt, koska Euroopan komissio ei ole vielä kaikilta osin hyväksynyt Unkarin alkujakosuunnitelmaa. Tämän hetkisen tiedon mukaan päästöoikeuksista tullaan

huutokauppaamaan neljä prosenttia, mikä tarkoittaa noin miljoonan päästöoikeuden huutokauppaamista viisivuotiskauden aikana.

2.7 Yhteenveto päästöoikeuksien huutokaupoista valituissa jäsenmaissa

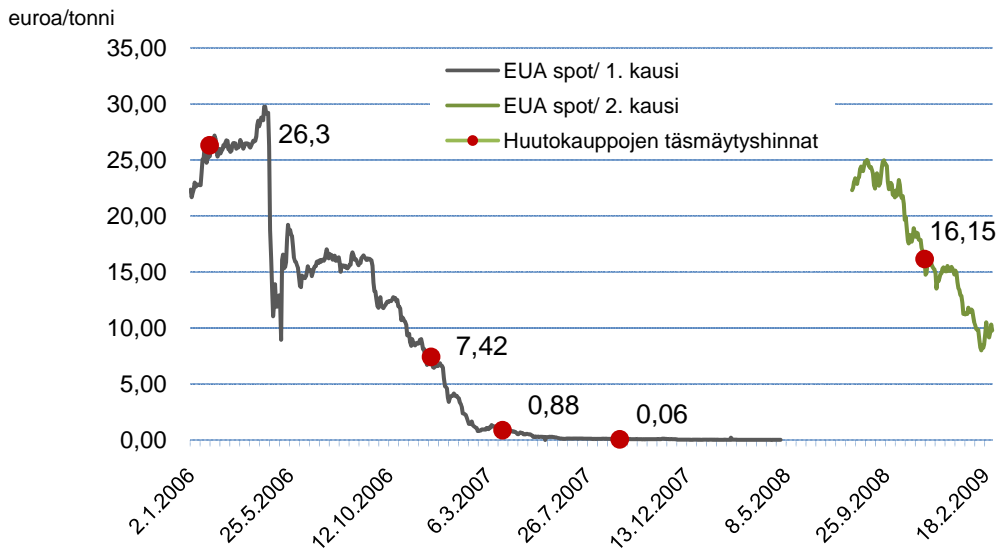
Taulukko 3. Huutokauppamenettelyt valituissa EU-jäsenmaissa.

Jäsenmaa	Huutokauppa- menetelmä	Järjestäjä	Osallistumis- rajoitukset/ vaatimukset	Hinnan rajoitukset	Järjestet- tyjä huuto- kauppoja
Alankomaat	Ei valittu	Ei valittu	Ei ratkaistu	Ei ratkaistu	0
Irlanti	Suljettu yhtenäis- hinnoittelu	EPA	Päästöoikeustili jonkun jäsenmaan rekisterissä. Osallistujille ennakkohyväksyntä- menettely.	Ei-julkaistu minimi- hintaa	3
Iso-Britannia	Suljettu yhtenäis- hinnoittelu	DECC	Päästöoikeustili jonkun jäsenmaan rekisterissä. Sekä toimipiste ETA- alueella. Osallistujille ennakkohyväksyntä- menettely	Ei-julkaistu minimi- hintaa.	1
Saksa	Ei valittu	DEHSt yhdessä KfW-pankin kanssa ¹ .	Ei ratkaistu	Ei ratkaistu	0
Unkari	Suljettu yhtenäis- hinnoittelu	Valtiovarainminis- teriö ² ja Vertis Environmental Finance	Päästöoikeustili jonkun jäsenmaan rekisterissä.	Minimihinta suhteu- tettuna päästöoikeuden markkinahintaan.	2

¹Toistaiseksi sovittu päästöoikeuksien myymisestä pörsien välityksellä.

²Toisella kaudella viranomaistaho on ympäristöministeriö.

Tähän mennessä EU:n päästökauppajärjestelmän piirissä järjestetyt huutokaupat ovat käytännössä kaikki perustuneet suljettuun, yhtenäishinnoittelumenetelmään. Huutokaupan organisoinnissa on jonkin verran käytetty markkinatoimijoita, mutta järjestelyt on tehty aina tiiviissä yhteistyössä viranomaisten kanssa. Toisen kauden päästöoikeuksien huutokaupoista on toistaiseksi hyvin vähän kokemuksia. Usealla jäsenmaalla huutokaupat ovat lykkääntyneet mm. huutokaupan suunnittelun pitkittyessä.

Jäsenmaa	päivä	huutokaupattu määrä	täsmäytys-hinta	EUA markkinahinta (spot)	markkinahinta/ täsmäytys-hinta (%)
Irlanti	27.1.2006	250 000	26,3	25,30	96,2 %
Unkari	11.12.2006	1 197 000	7,42	6,68	90,0 %
Unkari	26.3.2007	1 177 500	0,88	0,96	109,1 %
Liettua	10.9.2007	552 000	0,06	0,09	150,0 %
Iso-Britannia	19.11.2008	4 000 000	16,15	16,1	99,7 %

Kuva 3. EUA spot-hinta ja huutokauppojen täsmäytys hinnat.

2.8 Muut päästöyksiköiden huutokaupat

Regional Greenhouse Gas Initiative (RGGI), USA

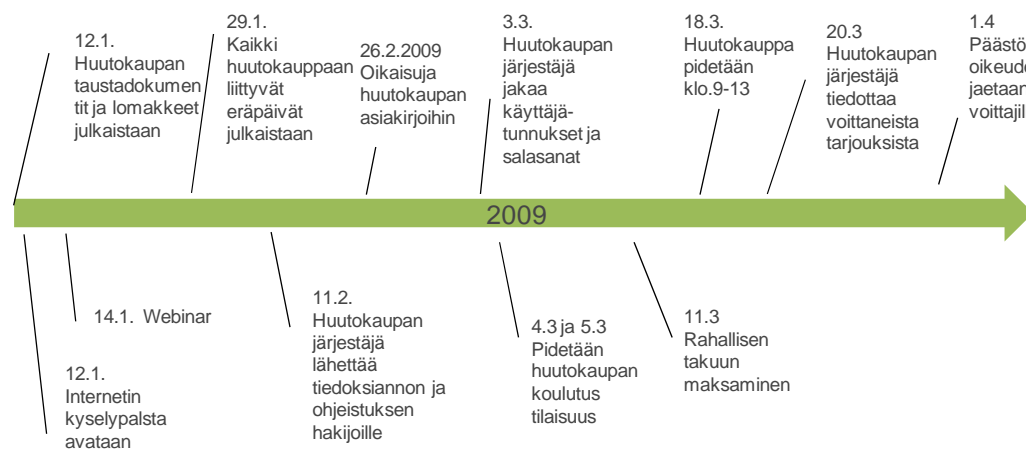
RGGI on kymmenen osavaltiota kattava cap-and-trade tyylinen päästökauppajärjestelmä, joka käynnistyy 2009 ja sen tavoitteena on vähentää CO₂ päästöjä 10 % vuoteen 2018 mennessä. Kaupan piirissä olevien laitosten yhteenlasketut vuosittaiset päästöt on rajoitettu noin 175 miljoonaan tonniin (SI-järjestelmä, 188 miljoonaa amerikantonna). Järjestelmä kattaa vajaa 700 yli 25 MW sähköntuotantolaitosta.

Valtaosa RGGI järjestelmän päästöoikeuksista jaetaan neljännesvuosittain järjestettävillä huutokaupoilla. Huomiota RGGI huutokaupoista:

- Järjestäjä: World Energy (yhtiö on erikoistunut pörssi ja huutokauppa sovelluksiin)
- Huutokauppa tyyppi: suljettu, yhtenäishinnoittelu
- Osallistujille ei ole merkittäviä rajoituksia; osallistujalla oltava tili, huutokauppaan on rekisteröidyttävä etukäteen ja osallistujan on täytettävä taloudelliset vaatimukset ja vakuudet. Vakuutena käyvät joukkovelkakirjat, käteinen tai peruuttamaton remburssi.
- Rajoitukset: yksi osallistuja voi ostaa yhdessä huutokaupassa korkeintaan 25 % kyseisen huutokaupan oikeuksista. Vakuuden suuruus määrä katon sille, kuinka paljon osallistuja voi ostaa oikeuksia yhdestä huutokaupasta.
- Minimimäärä on 1000 oikeutta, yhden osallistujan tekemien tarjousten lukumäärää ei ole rajoitettu.

Taulukko 4. RGGI huutokaupat.

Huutokauppa	Tuote	Huutokaupattu määrä (short ton)	Tyyppi	Täsmäyttyshinta USD/t	Osallistujia, kpl
25.9.2008	2009	12 565 387	Suljettu, yhtenäishinnoittelu	3,07	59, joista noin 80 % kaupan piirissä olevia toimijoita
17.12.2008	2009	31 505 898	Suljettu, yhtenäishinnoittelu	3,38	69, joista noin 76 % kaupan piirissä olevia toimijoita
18.3.2009	2009	31 513 765	Suljettu, yhtenäishinnoittelu	(Minimihinta 1,86)	n/a
18.3.2009	2012	2 175 513	Suljettu, yhtenäishinnoittelu	(Minimihinta 1,88)	n/a
17.6.2009	2009, 2012	n/a	n/a	n/a	n/a

Kuva 4. RGGI kolmannen huutokaupan aikataulu.

RGGI:ssä on järjestetty kaksi huutokauppaa (ks. Taulukko 4) ja saadut kokemukset ovat hyviä. Järjestettyjä huutokauppoja on valvonut Potomac Economics (yritys tarjoaa markkinoiden monitorointi, analyysi- ja neuvonantopalveluita pääasiassa sähkö- ja kaasumarkkinoilla), jonka julkaisemien huutokaupan arviointiraporttien mukaan huutokaupat ovat olleet tasapuolisia, läpinäkyviä ja julkaistujen sääntöjen mukaisia. Kummankaan huutokaupan osalta ei ollut havaittavissa hintamanipulaatiota ja tehdyt tarjoukset olivat markkinaodotusten mukaisia. Potomac Economicin mukaan huutokaupat olivat kilpailullisia ja linjassa markkinafundamenttien kanssa. Huomionarvoista RGGI huutokaupoissa on osallistujille järjestettävän koulutuksen määrä sekä huutokauppaan liittyvän materiaalin helpposaatavuus. Jokaisen huutokaupan järjestämisen yhteydessä on useita tilaisuuksia, joissa opastetaan kauppaan osallistuvia (ks. Kuva 4).

CER huutokaupat

CER yksiköiden huutokauppoja on järjestetty mm. ACX-Exchangen ja Climexin toimesta. Näissä huutokaupoissa on pääasiassa myyty hankekohtaisia primääri CER:jä jotka eivät ole homogeenisia tuotteita, vaan jokaiseen myytyyn yksikköön liittyy hankekohtaisia riskejä. Tyypillisesti järjestetyissä huutokaupoissa on esitelty kaupan kohteena olevan CDM-hankkeen ja vastapuolen tiedot ja ostajat ovat näiden dokumenttien pohjalta tehneet tarjouksen hankkeen synnyttämistä CER-yksiköistä. Useissa tapauksissa huutokaupassa menestyminen ei ole taannut kaupan loppuunsaattamista vaan huutokaupassa menestyksekkäät ostajat ovat saaneet etuoikeuden neuvotella tietyllä hintatasolla CER-yksiköiden myyjän kanssa lopullisesta kauppasopimuksesta. Järjestetyt huutokaupat ovat vaihdelleet tyypiltään ja niistä saadut kokemukset vaihtelevat. Tyypillisesti ostajia on ollut näissä huutokaupoissa vähän.

Mielenkiintoinen uusi kokeilu tulee olemaan Climexin 29.3.2009 järjestettävä huutokauppa, jossa myydään CER yksiköitä kiinalaisesta tuulivoimahankkeesta. Huutokaupassa ei tulla tarjoamaan kiinteää hintaa (€/CER) vaan hintaerotusta CER:in spot hintaan toimitusajankohtana (spot hinta toimitusajankohtana – tarjottu hintaerotus = maksettu hinta toimitusajankohtana).

3. Sidosryhmien näkemyksiä huutokauppaan

3.1 Toiminnanharjoittajat

Suomalaisten toiminnanharjoittajien näkemyksiä huutokaupan toteutukseen ja sen käytännön kysymyksiin kartoitettiin internet-pohjaisella kyselytutkimuksella. Kyselyn kohteena oli EU:n päästökaupan piiriin kuuluvat ja päästökaupan piiriin tulevat (esim. lentoyhtiöt) suomalaiset toimijat. Kysely toteutettiin tammi-helmikuussa 2009 surveymonkey –palvelulla, johon tiedot tallentuivat ja tuloksia pystyttiin analysoimaan. Kysely lähetettiin sähköpostitse linkkinä noin 120 yrityksille tarkoituksena saada mahdollisimman kattava selvitys markkinatoimijoiden näkemyksistä. Sähköpostissa todettiin, että kyseinen kysely on osa työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) toimeksiantoa päästökaupan päästöoikeuksien huutokauppaan liittyvästä selvityksessä ja selvitys tulee toimimaan taustamateriaalina kansallisessa valmistelutyössä huutokauppaan liittyvissä asioissa sekä huutokaupan käytännön organisoinnissa. Lisäksi sähköpostissa selvennettiin, että huutokaupan rooli tulee korostumaan päästökaupakaudella 2013–2020. Samassa esiteltiin lyhyesti EU:n toistaiseksi antamat aikataulut huutokauppaan liittyvissä asioissa. Sähköpostiviestiin liitettiin pdf-muodossa pienimuotoinen selvitys eri huutokaupamalleista taustaksi helpottamaan kyselyyn vastaamista. Selvityksen sisältö on tiivistetty myös Luvussa 2.1.

Kyselyssä kartoitettiin näkemyksiä seuraaviin kohtiin:

- avoimet tarjoukset/suljetut tarjoukset (open/sealed bid)
- yhteinäishinta/tarjottu hinta (uniform price/discriminatory pricing)
- tarjouskierrosten määrä
- huutokauppojen tiheys
- mahdolliset rajoitukset huutokauppaan osallistumiselle
- minimihinta/maksimihinta
- vakuudet (ostaja on tarvittaessa kykenevä ostamaan oikeudet)
- millä tasolla huutokauppa pitäisi järjestää (maa/maa ryhmä/EU)
- huutokaupoissa myytävien päästöoikeuksien jakson painotus kauden 2013-2020 aikana
- yritysten todennäköisyys osallistua huutokauppaan
- forward -tuotteiden aikajänne
- yrityksen valmiudet osallistua huutokauppaan ja yrityksen aktiivisuus päästökauppa markkinoilla

Kyselylomake löytyy liitteistä 5.

Kyselyyn vastasi kokonaisuudessaan Internetin kautta 47 toiminnanharjoittajaa. Vastausprosentiksi tuli 40 %, mitä voidaan voi pitää kohtuullisen hyvänä. Vastauksia saatiin kattavasti erikokoisilta toimijoilta päästömäärällä mitattuna, sekä eri tuotannonaloilta. Taulukossa 4 on eritelty vastaajat eri kokoluokkiin.

Taulukko 5. Kyselyyn vastanneet toimijat koon mukaan eriteltynä.

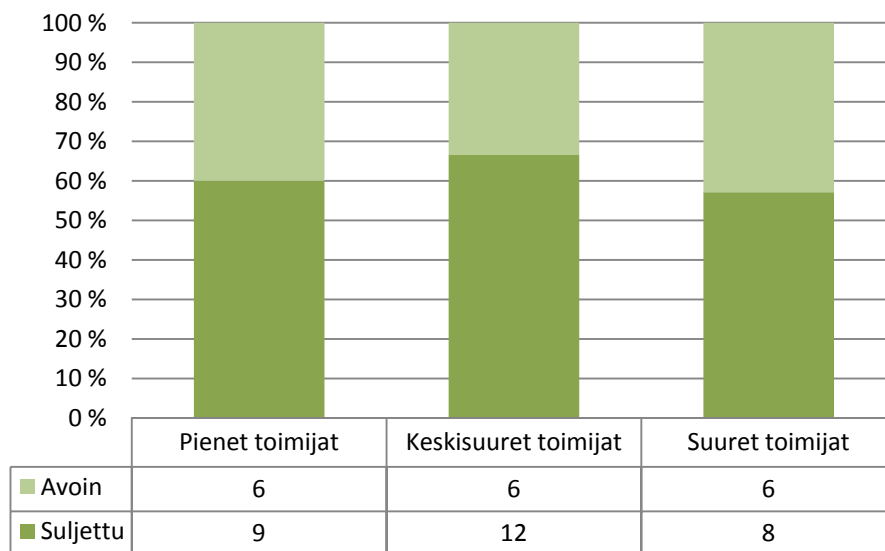
	Pienet (0-100 ktCO ₂ /v)	Keskisuuret (100-1000 ktCO ₂ /v)	Suuret (>1000 ktCO ₂ /v)	Yhteensä
Energian tuotanto	9	13	8	30
Muu teollisuus	6	5	6	17

Taulukon 4 mukainen lajittelu pieniin, keskisuuriin ja suuriin toimijoihin toimii jatkossakin tämän analyysin jakoperusteena. Muu teollisuus kattaa seuraavat toimialat: lentoliikenne, paperi- ja metsäteollisuus, rautametallien tuotanto ja jalostus, mineraali- ja rakennusaineteollisuus, elintarviketeollisuus, puutarhatalous, sekä sähkön myynti ja sähkön siirtoliiketoiminta.

3.1.1 Huutokauppamenetelmät

Päästöoikeuksien huutokauppamenetelmän toteutustavat jaettiin avoimeen ja suljettuun malliin. Kyselyyn vastanneiden toiminnanharjoittajien keskuudessa suljettu huutokauppamalli sai suuremman kannatuksen 61 prosentilla. Suljetun mallin kannatus oli samaa luokkaa energiantuotantotoimijoilla mutta muun teollisuuden (lentoyhtiöt mukaan lukien) mielipiteet jakoutuivat lähes tasan kummankin menetelmän kesken.

Yritysten mielipiteet jakoutuivat kokoluokittain avoimen ja suljetun huutokaupan kesken Kuvan 5 mukaisesti.

Kuva 5. Avoimen ja suljetun huutokaupan kannatus.

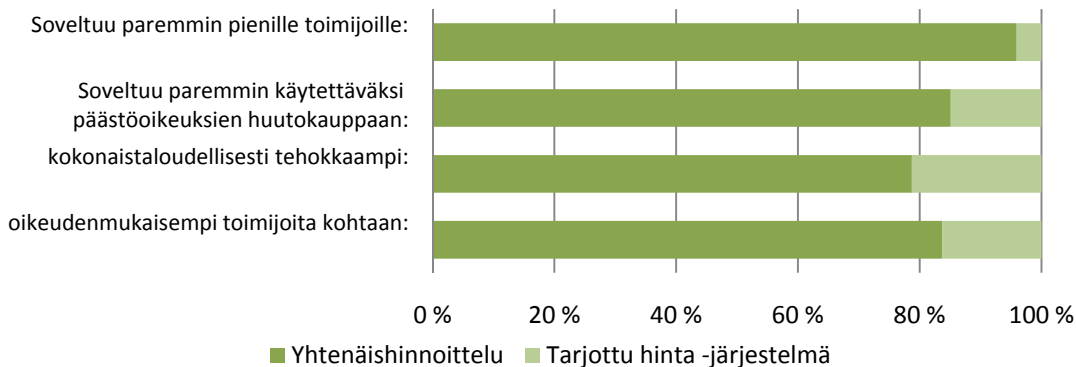
Vastaajat pitivät avointa huutokauppaa muun muassa läpinäkyvämpänä ja helpommin hallittavana. Huutokaupan aikana näkisi selkeästi markkinatilanteen, jolloin tarvittaisiin

vähemmän resursseja hinnan ennustamiseen. Myös mahdolliset hinnan manipulointirytykset olisi helpompi havaita.

Suljettua huutokauppaa taas pidettiin helpompana, nopeampana ja yksinkertaisempana toteuttaa. Tästä johtunee pienten toimijoiden kannatus suljettuun huutokaupamalliin, mihin he kokevat pääsevnsä osallistumaan pienemmillä kustannuksilla. Suljettua menetelmää tukemaan moni vastaajista toi esille myös jo saadut kokemukset suljettuna toteutetusta Nord Poolin sähkön spot-huutokaupasta.

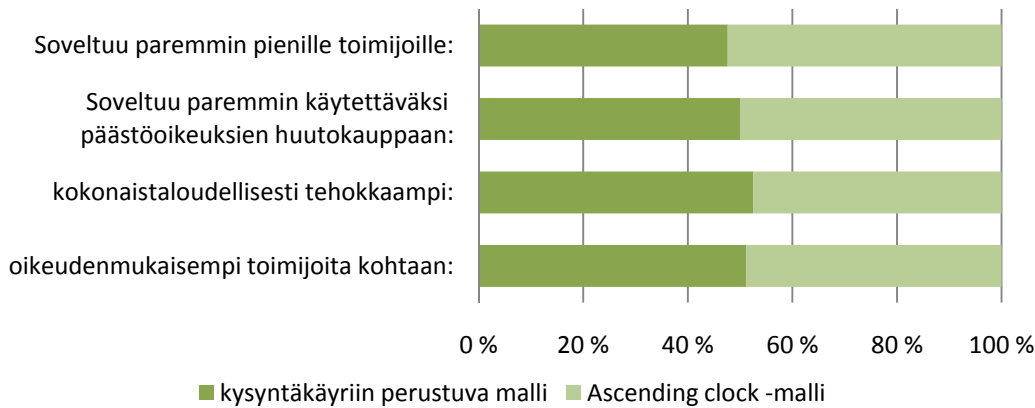
3.1.2 Hinnoittelujärjestelmät

Suljettu huutokauppa jaettiin yhtenäishinnoittelu tai tarjottuhinta – järjestelmään. Suljetussa huutokaupassa yhtenäishinnoittelua pidettiin huomattavasti parempana, sekä sopivampana vaihtoehtona kuin tarjottu hinta -järjestelmää. Yhtenäishinnoittelua pidettiin yleisesti ottaen oikeudenmukaisempana koska markkinoilla nähdään olevan epätäydellistä informaatiota ja erityisesti pienemmillä toimijoilla ei ole mahdollisuutta syvällisiin markkina-analyysiin.

Kuva 6. Suljetun huutokaupan hinnoittelujärjestelmät.

Avoin huutokauppa voidaan jakaa kahteen eri malliin: kysyntäkäyrään perustuvaan malliin ja Ascending clock – malliin. Näkemykset avoimen huutokaupan toteutumistavasta sekä sopivuudesta jakautuivat lähes tasan molempien vaihtoehtojen kesken. Yhtenäistä perustelua sille, kumpi malleista olisi soveltuvampi, ei toiminnanharjoittajien vastauksista ilmennyt. Tämä johtunee käytännön kokemuksen ja/tai tiedon puutteesta kyseisistä avoimista huutokauppamenetelmistä.

Kuva 7. Avoimet huutokaupamallit.

Mahdollista huutokauppaan asetettavaa minimihintaa vastusti noin 87 prosenttia kyselyyn vastanneista. Minimihinnan vastustajien pääargumenttina oli, että sen nähdään olevan markkinamekanismin vastaista, eikä sitä sen takia ole syytä säätää erikseen. Puolestapuhujien perusteena taas oli markkinoiden vakautuminen. Maksimihinnan suhteen jako puolesta ja vastaan oli lähes tasan, 53 % - 47 %. Kannattajien perusteluna oli hinnan ennustettavuus sekä hinnan liian korkealle kohoamisen estäminen. Vastustajat taas vetosivat samaan kuin minimihinnan tapauksessa, eli hintakatto on vastoin markkinamekanismia.

3.1.3 Huutokaupan toteutus

Päästöoikeuksien huutokauppa voidaan järjestää eri aikaväleihin. Toiminnanharjoittajien vastauksista eniten kannatusta sai neljä kertaa vuodessa (33 %) sekä kerran kuukaudessa (26 %) järjestettävät huutokaupat. Kyseiset määrät saivat myös eniten vastauksia kun tiedusteltiin kuinka monta kertaa vuodessa vastaaja mahdollisesti osallistuisi itse huutokauppaan, jos huutokauppoja olisi tarjolla aina tarvittaessa. Huutokaupattavalle erälle (tCO₂) tultaneen asettamaan minimikoko. Suurin osa (55 %) toiminnanharjoittajista asettaisi kaupattavan erän minimikooksi 1000 päästöoikeutta (tCO₂), joka on myös tällä hetkellä tyypillinen minimikoko myös päästöoikeuksien jälkimarkkinoilla sekä pörsseissä, että OTC-markkinoilla. Pienemmillä erillä 1 tCO₂ sekä 10 tCO₂ löytyi myös 15 prosentin kannatus kummallekin.

Päästöoikeuksien huutokauppaaminen on mahdollista jaksottaa päästökappakauppa-kauden 2013–2020 aikana tasaisesti koko kaudelle, sekä etu- tai takapainoisesti. Toiminnanharjoittajat suosivat tasaista painotusta kokokaudelle -vaihtoehtoa kannatti 78 % vastanneista. Etupainotteisuus sai kannatusta 20 % ja takapainotteisuus ei saanut lainkaan kannatusta. Vastaukset forward²-tuotteiden

²Päästökauppaa voidaan käydä forward -tuotteella (sopimuksella), jossa kauppahinta ja määrä sovitaan nyt, mutta oikeuksien toimitus ja maksu tapahtuvat tulevaisuudessa. Tyypillisesti päästökaupparakkinoilla käydään kauppaa forward -sopimuksella, jonka toimitus on kuluvan vuoden joulukuussa. Spot-kaupassa oikeuksien toimitus ja maksu tapahtuvat välittömästi tai muutaman päivän kuluessa kauppahetkestä.

aikaulottuvuudesta vaihtelivat suuresti. Osa toiminnanharjoittajista oli sitä mieltä, että huutokauppa voitaisiin käydä hyvin ilman forward-kauppaa ja osa taas haluaisi ulottaa forward-kaupan mahdollisimman pitkälle. Eniten kannatusta (34 %) sai 3 vuoden forward-huutokauppa. Toiminnanharjoittajien kanta vuosineljänneksittäin tapahtuvaan forward-kaupan tarpeellisuuteen jakautui melko tasan.

Taulukko 6. Toiminnanharjoittajien osallistuminen huutokauppaan (%).

Kuinka todennäköistä on että:	Ei lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Hyvin	Erittäin
Yrityksenne osallistuu huutokauppaan yksittäisenä toimijana	13.0 %	22 %	22 %	17 %	<u>26 %</u>
Yrityksenne osallistuu huutokauppaan ostopoolin jäsenenä	15 %	21%	28 %	<u>32 %</u>	4 %
Yrityksenne osallistuu huutokauppaan ulkopuolisen ostajan kautta	15 %	28 %	<u>35 %</u>	15 %	7 %
Yrityksenne ei osallistu huutokauppaan ja hankkii tarvittavat päästöoikeudet jälkimarkkinoilta:	24 %	<u>38 %</u>	31 %	2 %	4 %

Taulukko 7. Toiminnanharjoittajien osallistuminen huutokauppaan (kpl). Vastaukset on jaettu energiasektoriin ja muihin toimijoihin sekä eri koko luokkiin.

		Ei lainkaan		Vähän		Jonkin verran		Hyvin		Erittäin		Yht.
		Energia	Muut	Energia	Muut	Energia	Muut	Energia	Muut	Energia	Muut	
Yrityksenne osallistuu huutokauppaan yksittäisenä toimijana	Pienet	1	3	2	0	3	1	0	1	2	0	13
	Keskisuuret	1	0	3	3	3	0	1	1	4	1	17
	Suuret	0	1	0	2	1	1	3	1	4	1	14
	Yht.	2	4	5	5	7	2	4	3	10	2	44
Yrityksenne osallistuu huutokauppaan ostopoolin jäsenenä	Pienet	0	1	2	1	1	2	5	2	0	0	14
	Keskisuuret	2	1	2	1	5	1	2	1	1	1	17
	Suuret	1	2	2	2	2	1	3	1	0	0	14
	Yht.	3	4	6	4	8	4	10	4	1	1	45
Yrityksenne osallistuu huutokauppaan ulkopuolisen ostajan kautta	Pienet	2	0	2	0	2	3	2	2	0	0	13
	Keskisuuret	2	1	3	1	4	2	1	0	2	1	17
	Suuret	0	2	5	2	2	2	1	0	0	0	14
	Yht.	4	3	10	3	8	7	4	2	2	1	44
Yrityksenne ei osallistu huutokauppaan ja hankkivat tarvittavat oikeudet (sekundääri markkinoilta:	Pienet	2	0	4	1	1	3	0	0	1	0	12
	Keskisuuret	3	2	4	1	5	2	0	0	0	0	17
	Suuret	3	1	5	1	0	2	0	1	0	1	14
	Yht.	8	3	13	3	6	7	0	1	1	1	43

3.1.4 Huutokaupan organisointi ja osallistuminen

Huutokauppa voidaan toteuttaa joko kansallisesti, yhteistyössä muiden maiden kanssa tai EU:n tasolla. Kannatuksen jakauma kansallisen sekä EU-tasolla toteutetun huutokaupan suhteen oli tasainen, molempien kannatus ylitti 40 prosenttia.

Kansallisen huutokaupan toteutuessa, huutokauppaan osallistumisen rajoittamista kannatti 74 prosenttia vastaajista. Yli puolet (58 %) vastanneista päästäisi vain suomalaiset päästökauppatoimijat osallistumaan kansalliseen huutokauppaan.

Huutokaupassa asetetaan todennäköisesti jonkinlainen takuu tai pantti sille, että osallistuja pystyy hoitamaan velvollisuutensa ja maksamaan huutamansa oikeudet. Toiminnanharjoittajien kannatus jakautui suurimmalta osalta kahden vaihtoehdon kesken: sekä luottokelpoisuuden tarkastaminen huutokauppaan rekisteröitymisvaiheessa, että vapaavalintainen summa, jonka koko määrittelee katon sille, kuinka paljon osallistuja voi huutokaupasta ostaa, saivat kummatkin yli 40 prosentin kannatuksen.

3.1.5 Huutokaupan merkitys toimijalle ja valmiudet

Huutokaupan vaikutus toiminnanharjoittajien toimintaan on kyselyn mukaan suhteellisen merkittävä. Myös toiminnanharjoittajien aktiivisuus päästökauppamarkkinoilla on vastanneiden osalta melko aktiivista.

Taulukko 8. Toiminnanharjoittajien valmiudet osallistua huutokauppaan.

Valmiudet	heikot	välttävät	keskin-kertaiset	hyvät	erinomaiset
Kokemusta vastaavista muiden hyödykkeiden huutokaupoista	30 %	20 %	20 %	22 %	9 %
Tietämys päästöoikeuksien huutokauppaan liittyvistä säännöistä ja toimintapuitteista	20 %	33 %	24 %	20 %	4 %
Tieto yrityksen omista päästöjen vähentämiskustannuksista	0 %	2 %	13 %	61 %	24 %
Riittävä päästökaupamarkkina-analyysin taso	11 %	15 %	28 %	30 %	15 %
Kaupankäynti-/osallistumiskanava päästökaupamarkkinoihin välittäjän, pankin tai muun toimijan kautta	0 %	16 %	13 %	47 %	24 %
Sport-huutokauppaan	9 %	15 %	30 %	37 %	9 %
Forward-huutokauppaan	11 %	16 %	25 %	36 %	11 %

Kuten edellisestä Taulukko 8 huomataan, huutokaupan pelisäännöt ja sen käytännön toimivuus ovat suurimmalle osalle yrityksistä vielä jokseenkin epäselviä. Tämä on luonnollista, sillä huutokauppaan liittyvistä käytännönjärjestelyistä on olemassa Suomessa vielä vähän tietoa. Noin puolella toiminnanharjoittajista on vain vähän tai ei lainkaan kokemusta huutokaupamarkkinoilla toimimisesta. Varsinkin pienet toiminnanharjoittajat olivat kokemattomia huutokaupan osalta. Toimijoista, joiden vuosipäästöt olivat luokkaa 0-100 ktCO₂/vuodessa, 77 prosenttia koki omaavansa heikon tai välttävän kokemuksen vastaavista huutokaupoista. Kun taas vastaavat prosentit keskisuurilla ja suurilla toimijoilla oli kummallakin 38 %. Muun teollisuuden toimijoista lähes poikkeuksetta kävi ilmi, että kokemusta vastaavasta toiminnasta ei ole. Energiantuotannon toimijoista noin 33 prosenttia koki omaavansa kokemusta heikosti tai välttävästi vastaavista huutokaupoista, toisaalta etenkin suurista energiantuotannon toimijoista lähes kaikki kokivat omaavansa vähintään keskinkertaiset kokemukset.

Suuret energiantuotannon toimijat olivat parhaiten perillä huutokauppaan liittyvistä säännöistä ja toimintapuitteista. Vastaavasti muun teollisuuden osalta vain 27 prosenttia oli perillä vähintään keskinkertaisesti huutokaupasta ja päästöiltään pienet, muun teollisuuden toimijat kokivat omaavansa huonot tiedot. Suomalaiset toiminnanharjoittajat ovat kyselyn perusteella hyvin tietoisia omista päästöjensä vähentämiskustannuksista. Markkina-analyysin tasoa arvioitaessa käy jälleen ilmi, että pienet muun teollisuuden toimijat omaavat välttävän tason. Sen sijaan pienillä energiantuotannon toimijoilla valmiudet vaihtelivat laajasti - heikosta erinomaisiin. Niin energiantuotannon, kuin muun teollisuuden suurilla toimijoilla on resurssit ja valmiudet hyvään markkina-analyysin tasoon. Keskisuurilla yrityksillä on myös, muutamaa (3 kpl vastasi: heikot/välttävät valmiudet) poikkeusta lukuun ottamatta hyvät valmiudet. Kaupankäynti ja

osallistumiskanavat päästökaupan markkinoille näyttävät olevan yritysten hallussa vähintäänkin hyvin, lukuun ottamatta pieniä, muun teollisuuden toimijoita, joilla ilmeni välttävä taso vastauksissa. Kuten edellisestä taulukosta huomataan, valmiudet spot- ja forward-huutokauppoihin ovat suurimmalla osalla toiminnanharjoittajista vähintään keskinkertaiset. Kuitenkin poikkeuksena käy jälleen ilmi, että pienillä muun teollisuuden toimijoilla on heikot valmiudet.

3.1.6 Vapaamuotoiset vastaukset

Kaikista kyselyyn vastanneista 21 kappaletta antoi vapaamuotoista palautetta huutokauppaan liittyen. Näistä vastauksista kävi ilmi markkinatoimijoiden huolia koskien huutokauppaa. Huutokaupan pitäisi olla tiukasti säänneltyä ja valvottua. Markkinoilla voi olla toimijoita, jotka hyötyvät korkeasta päästöoikeuden hintatasosta. Mahdollisten ”pelaajien” vaikutus huutokauppaan pitäisi minimoida esimerkiksi hintakatolla, jotta hinnan manipulointi olisi vaikeaa. Ehdotuksia tuli mm. osallistumisoikeuden rajoittamisesta vain CO₂-päästöjä tuottaviin toimijoihin. Toisaalta myös huutokaupan avoimuutta kaikille toimijoille kannatettiin. Huutokaupasta toivottiin mahdollisimman yksinkertaista ja tasapuolista mallia, joka ei saisi vaikuttaa merkittävästi yritysten elinkelpoisuuteen. Kilpailukyvyen heikkeneminen EU:n ulkopuolisiin toimijoihin nähden lisääntyvien kustannusten osalta tuotiin myös esille. Huutokaupasta saatujen tulojen kohdentuminen aiheutti myös kysymyksiä.

3.2 Viranomaiset

Selvitystä varten haastateltiin seuraavia viranomaistahoja: työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, Valtiokonttori sekä Energiamarkkinavirasto. Lisäksi tiettyihin, erityisesti huutokaupasta valtiolle tulevia tuloja koskeviin kysymyksiin saatiin näkemys myös valtiovarainministeriöstä. Osa haastatteluista tehtiin puhelimitse, osa sähköpostin välityksellä ja osa tapaamisessa. Haastattelut tahot ovat listattu liitteessä 4 ja haastattelukysymykset ovat liitteessä 2.

3.2.1 Huutokauppamenetelmät ja huutokaupan tekniset ominaisuudet

Huutokauppamenetelmistä ylivoimaisesti eniten kannatusta sai suljettu, yhtenäishinnoitteluun perustuva järjestelmä. Sen nähtiin olevan riittävän yksinkertainen ja vähentävän hintaspekulaatiota. Malli on tuttu useille pienillekin toimijoille sähkömarkkinoilta, mikä osaltaan madaltaa toimijoiden kynnystä osallistua huutokauppaan. Lisäksi suljetusta mallista on eniten käytännön kokemuksia muista maista, missä sen on todettu toimineen suhteellisen hyvin.

Toisaalta tärkeänä pidettiin myös sitä, että valittu malli soveltuu juuri päästöoikeuksien huutokauppaan, markkinan koon ja tuotteen erityispiirteet huomioon ottaen. Järjestelmää luotaessa tulisivat säännöt rakentaa siten, että mallia olisi mahdollista muokata ja edelleen kehittää tarvittaessa avoimempaan suuntaan. Esimerkiksi valtion obligaatioiden huutokauppaamisessa on nyt käytössä suljettu järjestelmä, mikä toiminut kohtuullisen hyvin, mutta jos järjestelmää olisi nyt mahdollista muuttaa, olisi avoin malli myös yksi varteenotettava vaihtoehto.

Avoimien huutokauppamenetelmien välille ei muodostunut selkeää suosikkia eikä vastaajien keskuudessa yleisemminkään ollut voimakkaita mielipiteitä avoimista malleista. Ascendig clock – malli sai kannatusta koska sen nähtiin olevan kehittyneempi ja mallista on enemmän käytännön kokemuksia, mutta kysyntäkäyriin pohjautuvaa mallia tuki taas se, ettei huutokaupan järjestäjän tarvitse asettaa lähtöhintaa ja näin ottaa kantaa hinnanmuodostumiseen.

Huutokauppamenetelmää valittaessa ja uutta järjestelmää luotaessa seuraavat tekijät nähtiin erityisen tärkeitä:

- **Tasapuolisuus:** koska toimijat ovat lain velvoittamana päästökaupan piirissä tulee kaikilla olla tasavertaiset mahdollisuudet osallistua huutokauppaan ja kaikkien toimijoiden on saatava sama informaatio.
- **Yksinkertaisuus:** erityisesti pienillä toimijoilla ei saman kaltaista osaamista ja resursseja huutokauppaan osallistumiselle.
- **Käytännön toimivuus:** järjestelmän tulee olla luotettava toimijoiden silmissä.
- **Koulutus ja opastus:** pelisäännöt tulee tehdä kaikille toimijoille ja osapuolille selväksi.

Haastateltavilla oli suhteellisen yksimielinen kanta siihen, että huutokaupattaville päästöoikeuksille ei tule asettaa hintarajoja – erityisesti kattohinta koettiin tarpeettomana. Toisaalta minimihinnalla voitaisiin osaltaan varmentaa valtion huutokaupasta saamaa tulovirtaa. Tällöinkään absoluuttisia rajoja ei nähty toimivana ratkaisuna vaan referenssi voitaisiin ottaa päästöoikeuksien jälkimarkkinalta³.

Kysymys siitä, kuinka usein huutokauppa tulisi järjestää, jakoi haastateltavien mielipiteitä – tosin kukaan vastaajista ei esittänyt ehdotonta näkemystä vaan huutokauppojen ennustettavuus ja säännöllisyys nähtiin tässä vaiheessa tärkeämpinä kysymyksinä kuin huutokauppojen absoluuttinen määrä. Vastaukset vaihtelivat kerran vuodessa järjestettävästä huutokaupasta neljännesvuosittaiseen, jota useammin ei kukaan vastaajista nähnyt tarpeelliseksi huutokauppoja järjestettävän.

Myöskään kysymykseen, tulisiko huutokauppaan osallistuvilta periä osallistumisesta maksu tai takuu, jotta varmistettaisiin että ne myös täyttävät veloitteensa, ei haastateltavilla ollut täysin yksimielistä näkemystä. Toisaalta takuu tms. nähtiin tärkeänä veloitteesta huolehtimisen kannalta, mutta samalla heräsi huoli ettei takuu/maksu asettaisi erisuuruisia osallistujia eriarvoiseen asemaan. Kannatusta sai, että mahdollisessa takuujärjestelmässä analogiaa haettaisiin finanssimarkkinoilla käytössä olevista järjestelmistä. Lisäksi yhtenä vaihtoehtona nousi esiin myös se, että päästökaupan piiriin kuuluvat toimijat voisivat pantata tilillään olevia päästöoikeuksia huutokaupan ajaksi. Tällöin eivät toimijat joutuisi varallisuutensa tai lainanotto kykyensä vuoksi eriarvoiseen asemaan. Mikäli huutokauppaan saisivat osallistua myös päästökaupan ulkopuoliset toimijat (tätä kysymystä käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa), voisi heitä ja toimijoita, joilla ei vielä ole päästöoikeuksia, varten rakentaa rinnalle erillisen takuujärjestelmän. Huutokauppaan osallistuvien tunnistamista myös

³ Tässä yhteydessä päästöoikeuksien jälkimarkkinalla tarkoitetaan pörssiissä ja sopimuskaupoilla päästöoikeuksilla käytävää kauppaa.

muilla keinoilla pidettiin tärkeänä. Tähänkin asiaan vertailukohtia haettiin pankki- ja rahoitusmarkkinoilta.

3.2.2 Huutokauppaan osallistuvat ja tasapuolisuus

Huutokauppaan osallistuvien tasapuolinen kohtelu nähtiin erittäin tärkeänä koska kyseessä on ns. compliance-markkina eli yritysten on pakko hankkia päästöjään vastaava määrä päästöoikeuksia vuosittain. Erityisesti pienten toimijoiden aseman huomioiminen on tällöin erittäin tärkeää. Seuraavanlaiset keinot nousivat esille pienten toimijoiden huomioimiseksi järjestelmässä:

- Huutokaupoilla on riittävä tiheys, jolloin ostot voi hajauttaa yli ajan
- Huutokaupassa myytävien oikeuksien minimierät ovat riittävän pieniä
- Osallistumisen ehdot sellaisia, että pienillä mahdollisuus ne täyttää
- Markkina- ja kaupankäyntinformaation avoimuus ja saatavuus
- Järjestelmän ennustettavuus ja yksinkertaisuus
- Koulutus ja opastaminen

Huutokaupan onnistuminen edellyttää, että järjestelmä on hyvin suunniteltu. Myös tässä yhteydessä järjestelmän mahdollinen jatkokehittäminen nähtiin tärkeänä: jos nähdään, että käytössä oleva toimintamalli on erityisen epäsuotuisa pienten toimijoiden kannalta, tulee järjestelmää myös tästä näkökulmasta voida muuttaa.

Toisaalta toisen näkemyksen mukaan pienten suojaaminen äärimmäisyyksiin asti saattaa johtaa "vääristyneisiin tilanteisiin" ja näin ollen heräsi kysymys, onko lopulta mielekästä yrittää venyttää järjestelmä sellaiseksi, että jokainen, koosta tai osaamisesta riippumatta, pystyy osallistumaan, vai tulisiko pyrkiä miellyttämään suurta enemmistöä. Ison-Britannian huutokaupamalli nousi esille myös tässä yhteydessä, mallissa pienet toimijat eivät ole mukana "hinnalla millä hyvänsä" vaan heitä varten on erillinen tukkuporras.

Pienten toimijoiden mukaan saattaminen oli siis kaikkien vastaajien mukaan tärkeä asia, mutta mielipiteet erosivat osittain siinä pitäisikö heillä olla kaikissa tapauksissa mahdollisuus osallistua itse suoraan huutokauppaan vai ei. Osan mielestä kaikilla tulee olla mahdollisuus, osan mielestä taas joissain tapauksissa pienet voisivat toimia välittäjän kautta.

Kysymyksessä, ketkä kaikki huutokauppaan saisivat osallistua, haastateltavat jakautuivat mielipiteissään kahtia. Osan mielestä osallistumiselle ei tulisi asettaa minkäänlaisia rajoituksia kun taas osa haastateltavista näki lievät rajoitukset tarpeellisena. Huutokauppaan voitaisiin sallia osallistuvan vain sellaisten toimijoiden, joilla on rekisterissä päästöoikeustili tai jokin muu vaatimus. Toisaalta nähtiin myös, että huutokauppaan osallistujien tulee joka tapauksessa täyttää tiettyjä tunnustettavuuden ja luotettavuuteen liittyviä kriteerejä, jotka jo osaltaan rajaavat osallistumista.

3.2.3 Huutokaupan organisointi

Markkina- ja kaupankäynti-informaation tasapuolinen saatavuus nousi haastatteluissa useassa kohdassa esille erittäin tärkeänä asiana. Kaikilla huutokauppaan osallistuvilla on oltava sama informaatio yhtäaikaaisesti käytettävissä. Termi "informaatio" tulee tässä

yhteydessä määritellä tarkasti, mitä sillä tarkoitetaan – kattaako sekä etukäteistiedon että jälkianalyysin kaupoista vai jotain muuta? Jaettavan informaation tulisi olla yhtenäistä myös EU:n tasolla, jotta toimijat eivät joutuisi eriarvoiseen asemaan. Näin ollen yhteisten, EU:n laajuisten pelisääntöjen ja säätelyn tulee ulottua myös tähän.

Informaation jakotapa ja sen lähteet herättivät pohdintaa. Varsinaisen huutokauppapaikan kautta jaettava informaatio, Internet-sivut, asiakaspalvelu, ja henkilökohtainen palvelu koettiin tärkeäksi. Lisäksi informaatio tulisi olla saatavilla myös englanniksi. Alan seminaareilla ja etujärjestöillä nähtiin tässä yhteydessä rooli informaation ja taustatietojen välittämisessä. Edelleen informaation saatavuudella nähtiin tärkeä rooli toimijoiden mahdollisen strategisen toiminnan kannalta. Nähtiin, että mahdollisimman yhdenvertaisen ja läpinäkyvän informaation avulla voitaisiin osaltaan estää toimijoiden epäsuotuisaa strategista käyttäytymistä. Toisaalta strategisen käyttäytymisen nähtiin osittain olevan asia, mitä ei voida välttämättä kokonaan välttää reaali maailman tilanteessa. Juuri markkinaepätäydellisyyksien takia huutokaupalla tulee olla selkeä kontrollijärjestelmä, jonka pelisäännöt voitaisiin omaksua esim. finanssimarkkinoilta.

Järjestettävän huutokaupan laajuus jakoi jonkin verran viranomaisten mielipiteitä. Osan näkemyksen mukaan järjestelmän tulisi olla yksiselitteisesti kansallinen kun taas osa näki etuja eritasoisessa yhteistyössä ja piti edelleen EU:n tasoista järjestelmää tavoiteltavana – ainakin periaatteessa. Toisaalta tunnistettiin myös nyt implementoitavan järjestelmän aikataululliset rajoitteet ja näin kansallinen järjestelmä voisi olla luontevin ratkaisu ainakin alussa. Mahdollinen yhteistyö tulisi maiden välillä perustua vapaaehtoisuuteen ja lisätä synergiaa huutokauppa-alueen sisällä. Taulukko 9 on esitelty haastatteluissa esille tulleita eri yhteistyövaihtoehtoja Suomelle.

Taulukko 9. Yhteistyövaihtoehtoja huutokauppapoolille.

Yhteistyömaat	Perustelut
Alankomaat, Irlanti, Iso-Britannia, Norja, Ruotsi ja Suomi	Maissa käytössä samanlaiset päästöoikeuksien rekisterijärjestelmät.
Balttian maat, Suomi, Tanska ja Unkari	Baltian maiden kanssa epävirallista yhteistyötä.
Pohjoismaat	Yhteinen sähkömarkkina, yhteistyöllä perinteitä.

Millainen pooli olisi Suomen kannalta luonteva, riippuu myös osaltaan siitä, kuka vastaa lopulta huutokaupan järjestämisestä. Tähän kysymykseen ei kenelläkään haastatelluista ollut suoraa yksiselitteistä vastausta mutta lähtökohtaisesti ajatusta järjestämisen ulkoistamisesta jollekin markkinatoimijalle hieman vierastettiin. Toisaalta jos esim. huutokauppa järjestettäisiin yhteistyössä pohjoismaiden kanssa, nähtiin sähköpörssi Nord Pool yhtenä luontevana huutokaupan järjestäjänä.

Kansallisen tason huutokaupan järjestämiseen ei myöskään ollut täysin yksipuolisia näkemyksiä. Valtiokonttorin finanssipuolen osaamista ja kokemusta huutokauppojen järjestämisestä pidettiin tärkeänä ja Energiamarkkinavirastolla taas

päästökauppaviranomaisena on luonteva yhteys markkinatoimijoihin. Kuitenkaan kenelläkään tahoista ei nähty olevan suoralta kädeltä täysiä valmiuksia ja osaamista huutokaupan järjestämiseen. Tärkeänä kuitenkin nähtiin, että olemassa olevaa osaamista, yhteyksiä ja rakenteita käytettäisiin mahdollisimman paljon hyväksi kun järjestelmää ja sen ylläpitoa suunnitellaan.

Valtion huutokaupasta saamaa tulovirtaa ei nähty haastateltavien keskuudessa seikkana, joka vaikuttaisi huutokauppamenetelmän valintaan. Tuloilla tulisi voida kattaa huutokaupan organisoinnista aiheutuvat kustannukset, mutta tärkeintä on kuitenkin huolehtia päästöoikeuksien oikeudenmukaisesta jakamisesta sekä järjestelmän toiminnallisuudesta.

Euroopan parlamentin hyväksymässä päästökauppadirektiivin muutosehdotuksessa edellytetään, että valtiot käyttäisivät vähintään 50 % huutokaupasta saamistaan tuloista ilmastomuutoksen hillintää ja uusiutuvaa energiaa edistäviin hankkeisiin. Lisäksi on esitetty, että varoja tulisi kierrättää takaisin päästökaupan piiriin kuuluville toimijoille. Valtion varainhallinnan näkökulmasta tulojen korvamerkitseminen nähtiin hankalana, koska pääsääntö on, että valtion tulot, olisi kyse sitten vero-, maksu- tai jonkin muun muotoisesta tulosta, ovat yleiskatteellisia. Näin ollen mahdollinen huutokaupasta saatuja varoja ei suoraan voitane ohjata ilmastomuutoksen hillintään tai päästökaupan piirissä toimivien hyväksi vaan ohjaus tulisi valtion budjetoinnin kautta.

3.3 Markkinatoimijat

Markkinatoimijoiden, eli ei lain mukaan päästökaupan piiriin kuuluvien, mutta päästökaupamarkkinoilla toimivien toimijoiden, keskuudessa tehtiin tämän selvityksen puitteissa viisi haastattelua. Seuraavia toimijoita haastateltiin joko puhelimitse tai sähköpostin välityksellä: Energiakolmio, Nordea, Nord Pool, Power Deriva ja SEB-pankki. Markkinatoimijoille esitetyt kysymykset on listattu liitteessä 2.

3.3.1 Huutokauppamenetelmät ja huutokaupan organisointi

Myös markkinatoimijoiden keskuudessa eniten kannatusta esitetyistä huutokauppamenetelmistä sai suljettu, yhtenäishinnoitteluun perustuva menetelmä. Toisaalta myös avoin malli sai jonkin verran kannatusta. Eräs haastateltavista totesi, että ensin tulisi määritellä tuote, markkina ja osallistuminen – onko tavoitteena, että kaikilla olisi edellytykset osallistua suoraan huutokauppaan vaiko vai onko tarkoituksena, että syntyisi erillinen välittäjäporras. Kysymyksiä pohdittaessa, ei valinta avoimen tai suljetun mallin väliltä ole välttämättä aivan yksioikoinen, vaan järjestelmää tulisi hienosäätää juuri kullekin markkinalle ja tuotteelle sopivaksi. Suljetun mallin yhtenäishinnoittelun ongelmana nähtiin se, että epätäydellisillä markkinoilla – niin kuin EU:n päästöoikeusmarkkinoilla – se saattaa asettaa toimijat epätasa-arvoiseen asemaan. Avoimista huutokauppamalleista sekä ascending clock – malli että kysyntäkäyriin perustuva malli saivat jokseenkin tasaisesti kannatusta.

Huutokauppamenetelmää valittaessa ja järjestelmää suunniteltaessa seuraavat asiat koettiin erityisen tärkeiksi.

- Informaation saatavuus ja läpinäkyvyys koskien sekä markkinainformaatiota että huutokaupan käytännönjärjestelyjä.
- Tasapuolisuus eri kokoisten toimijoiden välillä.
- Markkinamanipulaation minimoiminen, markkinavoimaa omaavien tahojen ei pitäisi pystyä vaikuttamaan täsmätyshintaan merkittävästi, vaan hinnan tulisi kuvastaa todellista kysyntää.

Huutokauppamenetelmän valinta mainittiin informaation läpinäkyvyyden lisäksi ainoana tekijänä miten voidaan – jos ylipäänsä voidaan – estää mahdollisuutta strategiseen käyttäytymiseen ja hintamanipulaatioon. Tämän nähtiin koskevan ei vain päästöoikeuksien huutokauppaamista vaan myös itse päästöoikeusmarkkinaa. Huutokaupan käytännön yksityiskohtia mietittäessä ei kukaan vastaajista kannattanut katto- tai lattiahinnan asettamista huutokaupattaville päästöoikeuksille. Myös kysymykseen kuinka usein huutokauppa tulisi järjestää, haastateltavat vastasivat jokseenkin yksimielisesti. Kaksi – kolme kertaa vuodessa nähtiin sopivana määränä mutta jälleen tässä vaiheessa korostettiin, että huutokauppojen määrään vaikuttaa myös huutokaupan volyyymi. Lisäksi yksi vastaajista korosti erityisesti, että EU:n alueella järjestettävät huutokaupat tulisi koordinoita myös aikataulullisesti keskitetysti

Suurin osa kannatti, että huutokauppaa järjestettäisiin ainoastaan spot päästöoikeudella. Tosin osan mielestä huutokauppaan pitäisi tuoda yhtäläisyyksiä jälkimarkkinan kanssa ja näin myös huutokaupattavat tuotteet tulisi olla samat kuin mitä markkinoilta on nyt saatavilla. Osa taas näki, että forward tuotteet kuuluvat pelkästään jälkimarkkinalle. Suuri osa haastateltavista kannatti pankkitakausta keinoksi, jolla taattaisiin, että huutokauppaan osallistuvat myös vastaavat sitoumuksistaan. Myös kiinteää maksua ehdotettiin. Lisäksi yksi vastaajista näki, ettei takuille ole tarvetta, koska valtiolla tulee olla kykyä ottaa vastapuoliriskiä.

3.3.2 Huutokaupan osallistujat ja huutokaupan laajuus

Kantavana ajatuksena haastateltavien keskuudessa oli järjestelmän tehokkuus, läpinäkyvyys sekä osallistujien tasapuolinen kohtelu. Toisin kuin viranomaisten keskuudessa, missä korostui että kaikilla tulisi olla yhtenevät mahdollisuudet osallistua itse suoraan huutokauppaan, ei useiden markkinatoimijoiden mielestä ollut tarkoituksenmukaista, että pienet toimijat osallistuisivat suoraan huutokauppaan, vaan tehokkaampaa ja myös pienten toimijoiden oman edun mukaista voisi olla välittäjän, Ison-Britannian kaltaisen tukkuportaana tai ostoyhteenliittymien käyttö. Tämä tuli esille myös kysymyksessä näkivätkö haastateltavat, että pienillä toimijoilla olisi edellytyksiä osallistua huutokauppaan itsenäisinä toimijoina. Kysymys sinällään jakoi mielipiteitä, mutta vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että välittäjien tms. ratkaisun avulla edellytyksiä on. Lisäksi nousi esiin, ettei kaikilla toimijoilla välttämättä ole edes kiinnostusta osallistua huutokauppoihin vaan he hankkivat tarvitsemansa päästöoikeudet suoraan jälkimarkkinalta.

Kysymykseen millä tasolla huutokauppa tulisi järjestää, enemmistö vastaajista kannatti jonkin tasoista yhteistyötä. Ideologisesti koko EU:n laajuinen järjestelmä olisi osan mielestä kannatettavin, mutta kuten viranomaistenkin vastauksissa, niin myös markkinatoimijoiden keskuudessa tiedostettiin poliittiset ja aikataululliset haasteet järjestelmän luomiselle. Yhteistyöalueena Pohjoismaat nousi esiin luontevana vaihtoehtona.

Haastatelluista kukaan ei nähnyt tarpeellisena, että huutokauppaan osallistumiselle luotaisiin rajoituksia. Nähtiin, että spekulatiivisten toimijoiden mukana olo voi olla eduksi huutokaupalle. Yksi vastaajista peräänkuulutti selkeän kriteeristön luomista mitä huutokauppaan osallistuvilta edellytetään. Kriteeristössä olisi sekä taloudellisia, että toiminnallisia edellytyksiä, jotka osallistujien tulisi täyttää.

Oman roolinsa huutokaupassa haastateltavat näkivät lähinnä informaation, tuen ja tarvittaessa pankkitakauksen tarjoajana. Nord Poolin edustajat korostivat, että heillä on valmiuksia kyseisen huutokaupan järjestämiseen ja haastateltavat totesivat, että jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen hyödyttäisi sekä viranomaista alhaisempina kustannuksina että suurta osaa päästökaupan alaisista toimijoista, joille Nord Pool kauppapaikkana on entuudestaan tuttu.

3.4 Etujärjestöt

Päästöoikeuksien huutokaupan valmistelutyön ollessa käynnissä ovat myös päästökaupan eri sidosryhmiä edustavat järjestöt kasvavissa määrin kiinnostuneita ilmaisemaan mielipiteensä, kuinka huutokauppa tulisi organisoida ja mitä tekijöitä tulisi valmistelutyössä huomioida. Kansainvälinen päästökauppajärjestö IETA (International Emission Trading Association) peräänkuuluttaa julkaisussaan ”IETA Recommendations for the Design of EUA Auctions” päästöoikeuksien huutokaupan *läpinäkyvyyttä, tasapuolisuutta ja yksinkertaisuutta*. Tämän lisäksi IETA korostaa, että:

- Huutokaupan sääntöjen tulee olla selkeät ja aikataulut on syytä julkaista ajoissa, jotta pystytään valmistautumaan optimaalisesti tarjouksiin. Kaikilla toimijoilla pitää olla yhtäläiset valmiudet saada informaatiota.
- Huutokaupoista saadut tuotot pitäisi ohjata takaisin yksityiselle sektorille ja valtioiden roolit pitää markkinoilla minimoida, jottei manipulointimahdollisuutta synny suurempien tulojen toivoissa.
- Strategisen käyttäytymisen mahdollisuus huutokaupassa pitää minimoida. Taloudellinen vakuus (pantti) pitäisi olla ainoa rajoitus huutokauppaan osallistumiselle. Muiden kuin päästökaupan piiriin kuuluvien toimijoiden (spekulantit) vapaa pääsy markkinoille vaikuttaa merkittävästi markkinoiden läpinäkyvyyteen.
- Huutokaupan monimutkaisuus lisää informaatio- ja transaktiokustannuksia, mikä saattaa luoda ongelmia osalle huutokauppaan osallistujista.

IETA suosittelee yhtenäishinnoittelua, sillä järjestön mielestä tarjottu hinta – järjestelmä kuormittaisi taloudellisesti liikaa pieniä osallistujia, joilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia informaatioon kuin suurilla toimijoilla. Ihannetapauksessa huutokauppa järjestettäisiin IETA:n mukaan EU:n laajuisesti, jolloin pystytäisiin välttämään parhaiten strategiselta käyttäytymiseltä ja manipuloinnilta. Jos puolestaan jäsenvaltiot päättävät järjestää omat huutokaupat, sääntöjen pitää olla samat kaikilla jäsenvaltioilla.

Eurooppalainen voimantuottajien yhteistyöorganisaatio EURELECTRIC painottaa joulukuussa 2008 ilmestyneessä kannanotossaan ”EURELECTRIC Position Paper Key Elements for Inclusion in a Commission Regulation on ETS Allowance Auctioning” huutokaupan *yksinkertaista suunnittelua, ennustettavuutta, tehokkuutta, manipuloinnin*

välttämistä, tasapuolisuutta sekä läpinäkyvyyttä. Järjestön mielestä ensimmäiset huutokaupat koskien vuosien 2013 ja 2014 päästöoikeuksia pitää järjestää viimeistään vuoden 2011 puolivälissä. Tämän perusteluna on yritysten tarve suojata sähköntuotantopositiotaan useita vuosia etukäteen. Lisäksi Eurelectric korostaa, että:

- Huutokaupat olisi parasta järjestää EU:n laajuisesti, jolloin kaikille toimijoille varmistuisi samat säännöt ja huutokaupan kustannukset olisivat kohtuulliset. Kansallisessa huutokaupoissa, joissa jokainen valtio asettaa omat sääntönsä, olisivat kustannukset korkeammat ja tämä voisi mahdollistaa oman maan toimijoiden tukemisen. Jos päädytään kansalliseen huutokauppaan, se tulisi järjestää vähintään neljä kertaa vuodessa.
- Valtiot voivat yrittää vaikuttaa huutokauppoihin kahdella eri tavalla. Ne voivat ajoittaa huutokaupat suurempien voittojen toivossa ajankohtaan, jolloin hinta päästöoikeuksien sekundäärimarkkinoilla on korkea tai ne voivat myös itse yrittää osallistua huutokauppaan. Molempia tapoja tulisi Eurelectrin mielestä välttää.
- Huutokaupattavat oikeudet pitäisi jakaa jokaisessa huutokaupassa puoliksi spot ja forward-oikeuksien kesken. Voittajatarjoukset forward-huutokaupassa pitäisi maksaa vasta päästöoikeuksien toimitusajankohtana, ei huutokaupan päättyessä.
- Huutokauppaan osallistumista ei pitäisi rajoittaa yrityksen koon, toimialan tai kotimaan perusteella. Lisäksi välittäjien osallistuminen huutokauppaan pitäisi sallia. Ainoat rajoitukset huutokauppaan osallistumisella tulisi olla luottokelpoisuuden tarkastaminen ja rahallinen vakuus (pantti).

3.5 Yhteenveto näkemyksistä

Suomalaisten päästökaupan piiriin kuuluvien toimijoiden, sidosryhmien ja viranomaisten sekä kansainvälisten etujärjestöjen näkemykset siitä, kuinka päästöoikeuksien huutokauppa tulisi toteuttaa ja mitkä tekijät tulisi järjestelmää suunniteltaessa ja pystytettäessä erityisesti huomioida, ovat monilta osin yhtenevät. Huutokaupparuokamenetelmistä suljettu, yhtenäishinnoitteluun perustuva malli sai kaikkien kantansa esittäneiden tahojen keskuudessa eniten kannatusta. Ainoastaan suurimpien teollisuuden ja energia-alan edustajien keskuudessa avointa huutokaupparuokamenetelmää kannatettiin suljettua enemmän. Kaikkien vastaajien keskuudessa koettiin, että täysin uutta järjestelmää luotaessa erityisen tärkeää on, että järjestelmä olisi mahdollisimman yksinkertainen ja osapuolten kannalta oikeudenmukainen. Sidosryhmissä tunnistettiin myös osa mallin heikkouksista, mutta nähtiin, että annetuista vaihtoehdoista sillä olisi kuitenkin parhaat edellytykset toimia pohjana päästöoikeuksien huutokaupparuokamenetelmälle. Vastaajat korostivat, että koska kyseessä on veloitteeseen perustuva markkina tulee erityisesti tämän takia huolehtia toimijoiden tasapuolisesta kohtelusta. Viranomaisten vastauksissa korostui erityisesti se, että kaikilla päästökaupan piiriin kuuluvilla toimijoilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet halutessaan osallistua huutokauppaan. Myös markkinatoimijat näkivät tämän tärkeänä, mutta näkivät mielekkäänä vaihtoehtona myös sen, että huutokaupan ja erityisesti pienten, vähän kokemusta ja osaamista omaavien toimijoiden välille syntyisi tukkuporras tai siinä toimisi erillisiä välittäjiä.

Yhdenvertaisen, läpinäkyvän ja luotettavan informaation jakaminen kaikille osapuolille nähtiin kaikkien vastaajien keskuudessa ehdottomana edellytyksenä huutokaupan onnistumiselle. Yli 30 % toimijoista koki, että heidän tämän hetkiset tiedot päästökaupan säännöistä ovat välttävät ja näin ollen kun sääntöjä tullaan huutokaupan myötä entisestään lisäämään, on riittävä tiedon välittäminen erittäin tärkeää. Yhdenvertaisen ja yhtäaikaisen informaation saatavuus tulee kirjoittaa järjestelmään sisään jo sitä luotaessa.

Eniten eroa näkemyksissä syntyi siinä, tulisiko huutokauppaan osallistumista rajoittaa jollain tavalla. Lähes neljäviidesosaa Internet-kyselyyn vastanneista toiminnanharjoittelijoista oli sitä mieltä, että osallistumista tulee rajoittaa ja lähes 60 prosenttiin mielestä huutokauppaan tulisi voida osallistua ainoastaan päästökaupan piiriin kuuluvat toimijat. Viranomaiset ja muut markkinatoimijat kallistuivat osittain kannattamaan lieviä rajoituksia, kun taas etujärjestöjen mukaan osallistumiselle ei tulisi asettaa minkäänlaisia rajoitteita. Erityisesti toiminnanharjoittajat ja viranomaiset korostivat sitä, että huutokaupassa tulee varmistaa, että ne jotka päästöoikeuksia velvoitteidensa täyttämiseksi tarvitsevat niitä todella saavat. Vapaata osallistumista kannattavat taas näkivät, että useampi osallistuja huutokaupassa vähentää mahdollisuutta manipulaatioon ja lisää huutokaupan tehokkuutta.

Toiminnanharjoittajien antamien vastauksien perusteella, viranomaisten esittämä kanta pienten- ja keskisuurten toimijoiden erityisestä huomioimisesta järjestelmää suunniteltaessa on jossain määrin perusteltu. Toisaalta vain neljännes kyselytutkimukseen vastanneista katsoi, että erittäin todennäköisesti osallistuisi huutokauppaan itsenäisenä toimijana kun taas valtaosa vastaajista piti melko tai hyvin todennäköisenä, että he osallistuisivat huutokauppaan joko ostopoolin tai välittäjän kautta. Näin ollen voisi olla luontevaa, että jo järjestelmää kehitettäessä huomioitaisiin ostopoolit tai välittäjät vaihtoehtona kaikkein pienimmille toiminnanharjoittajille huutokauppaan osallistumisessa.

Huutokaupan laajuudesta sidosryhmät ovat jokseenkin yksimielisiä. Periaatteessa EU-tason järjestelmää pidetään tavoiteltavana koska päästöoikeuksien jälkimarkkinakin ja säätely on yhteistä. Käytännössä, annetussa aikataulussa ja poliittiset realiteetit huomioon ottaen sekä puhtaasti kansallisesti järjestetty että yhteistyö muiden maiden kanssa nähtiin todennäköisimpänä lopputuloksena.

4. Huutokauppa ja perustuslain säännökset

Riippumatta tosiasiallisesta käytettävästä huutokauppanenettelystä eli onko kyseessä staattinen vai dynaaminen huutokauppanenettely (katso edellä kohta 2.1.), tietyt oikeudelliset seikat on otettava huomioon huutokauppanenettelystä säädettyäessä.

Valtiolle on asetettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/87/EY velvollisuus huolehtia päästöyksiköiden kaupan toteuttamisesta yhteisössä, joka on implementoitu kansallisessa lainsäädännössä Päästökauppalailla (683/2004) ("Päästökauppalaki"). Päästökauppalakiin sisältyy myös valtion velvollisuus huolehtia päästöoikeuksien kansallisesta jaosta. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, 2003/87/EY muuttamista kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kauppaa koskevan yhteisön järjestelmän parantamiseksi ja laajentamiseksi, joka on hyväksytty joulukuun 2008 neuvostossa ("Direktiiviehdotus") perusteella kyseinen jakomenetelmä tullaan muuttamaan huutokauppanenettelystä tapahtuvaan päästöoikeuksien jakoon. Valtion tulee lisäksi parhaalla katsomallaan tavalla huolehtia tästä päästöyksiköiden huutokaupasta. Valtion edellä esitetystä velvollisuuden perusteella, huutokaupan järjestäminen voidaan tulkita hallintotehtäväksi Suomen Perustuslain (731/1999) ("Perustuslaki") 9 luvun 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä. Tällöin huutokauppanenettelystä säädettyäessä on huomioitava mm. Perustuslain 2 luvun 15 §, 17§, 18 §, 21 § ja 9 luvun 124 §.

Perustuslain 2 luvun 15 §:ssä tarkoitettuun omaisuudensuojaan sisältyy muun ohella yksilöiden vapaus määrätä omaisuudestaan haluamalla tavallaan. Toiminnanharjoittajan taloudellinen toimintavapaus voi kuitenkin rajoittua eräissä tilanteissa. Hallituksen esityksessä Päästökauppalaiksi (HE 49/2004) ("Hallituksen Esitys") on kuitenkin katsottu, että toiminnanharjoittajan kuuluminen päästökauppajärjestelmään ei kuitenkaan sellaisenaan merkitse taloudellisen toimintavapauden rajoitusta. Taloudellisen toimintavapauden rajoitus voi tulla kyseeseen, jos toimintaan ei ole tosiasiallista mahdollisuutta esim. päästöoikeuksia ei ole tarjolla markkinoilla kohtuulliseen hintaan tai päästöoikeuksia ei ole lainkaan tarjolla.

On kuitenkin huomioitava, että tosiasialliseen markkinatilanteeseen voi vaikuttaa myös osaltansa se, miten päästöoikeuksien jako toteutetaan. Mikäli päästöoikeuksien jako toteutetaan huutokauppanenettelystä Direktiiviehdotuksen mukaisesti, on käytännössä kaikilla osapuolilla, myös pienillä ja keskisuurilla yrityksillä ("pk-yritykset"), oltava mahdollisuus osallistua kyseiseen menettelyyn. Ongelmaksi pk-yrityksille saattaa kuitenkin muodostua päästöoikeuden hinnan muodostuminen kohtuuttoman suureksi. Hinnan muodostumisen kohtuuttoman suureksi voidaan myös tulkita olevan Direktiiviehdotuksen vastaista, koska kyseinen seikka saattaa erityisesti rajoittaa pk-yritysten mahdollisuutta osallistua huutokauppanenettelyyn.

Omaisuudensuojasäännösten kannalta päästöoikeuskaupasta saattaa siten välillisesti aiheutua omaisuuden käyttörajoituksia. Näiden rajoitusten taustalla on kuitenkin yleishyödyllinen tavoite ja kyse on myös sellaisista omaisuuden käyttöön kohdistuvasta rajoituksesta, johon kohdistuu jo muun lainsäädännön mukaisia rajoituksia. Edellä esitettyjen perusteiden johdosta, on arvioitu, että toiminnanharjoittajien toimintavapautta rajoittavat välilliset seuraamukset eivät tarkoita, että päästökauppajärjestelmä

huutokauppamenettelynä olisi Perustuslain omaisuudensuojaa koskevien säännösten vastainen.

Se miten päästökauppajärjestelmän mukainen päästöoikeuksien jako tosiasiallisesti toteutetaan ns. perintömenetelmänä vai huutokauppamenetelmänä ei muuta sen taustalla olevia seikkoja ja siten huutokauppamenettelyn ei voida arvioida oleva Perustuslain omaisuudensuojaa koskevien säännösten vastainen.

Direktiiviehdotuksen mukaan huutokaupat on suunniteltava seuraavasti:

- toiminnanharjoittajilla erityisesti yhteisön järjestelmään osallistuvilla pienillä ja keskiuurilla yrityksillä on täydet, oikeudenmukaiset ja yhtäläiset mahdollisuudet osallistua;
- kaikki osallistujat saavat samat tiedot samaan aikaan ja että osallistujat eivät voi haitata huutokaupan sujumista;
- huutokauppojen järjestäminen ja niihin osallistuminen on kustannustehokasta ja vältetään tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia; ja
- päästöoikeuksia on vähäisten päästöjen aiheuttajien saatavilla.

Perustuslain 2 luvun 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivästystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Perustuslain 2 luvun 17 §:n mukaan jokaisella on käyttää tuomioistuimessa tai viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla (Kielilaki 423/2003) ("Kielilaki"). Saman Perustuslain 2 luvun 17 §:n mukaisesti saamelaiden oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla.

Perustuslain 9 luvun 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Hallintolain (434/2003) ("Hallintolaki") 1 luvun 2 §:n mukaan hallintolakia sovelletaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Lisäksi Hallituksen Esityksen mukaan, jos hallintotehtävä annetaan muulle kuin viranomaiselle eli yksityiselle, sovelletaan kyseisen tehtävän suorittajaan Kielilain ja Hallintolain säännöksiä.

Tämän mukaisesti Hallintolain hyvän hallinnon periaatteet tulevat myös sovellettavaksi eli kaikkia asioivia tulee kohdella tasapuolisesti, toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Hallintolain periaatteiden voidaan katsoa ilmentävän myös Direktiiviehdotuksesta ilmeneviä periaatteita tasapuolisuudesta, puolueettomuudesta ja menettelyn läpinäkyvyydestä noudatettavan menettelyn osalta. Tämä tarkoittaa siis, että jos hallintolaista ilmeneviä hyvän hallinnon periaatteita noudatetaan, noudatetaan samalla myös Direktiiviehdotuksen periaatteita.

Mikäli huutokaupan toteuttaa valtion viranomainen esim. Valtiokonttori, on asia täysin yksiselitteinen, sillä tuolloin Kielilaki, Hallintolaki ja Hallintolainkäyttölaki tulevat

automaattisesti sovellettavaksi. Tällöin myös Perustuslain asettamat velvollisuudet huutokauppamenettelyn osalta toteutuvat. Tuolloin jokaisella on oikeus asioida viranomaisessa mm. omalla kielellään, mikä tarkoittaa, että mahdolliset ohjeistukset ym. huutokauppaan liittyvät säädökset tulee olla lähtökohtaisesti ja vähintään sekä suomen että ruotsin kielellä. Lisäksi pk-yritysten osalta Direktiiviehdotuksen asettamat velvoitteet täydestä, oikeudenmukaisesta ja yhtäläisestä mahdollisuudesta osallistua huutokauppamenettelyyn toteutuvat käytännössä ”automaattisesti” viranomaisen huolehtiessa kyseisestä menettelystä.

Huutokaupan voi toteuttaa myös ns. kolmas osapuoli eli yksityinen osapuoli kuten Deutsche Bank. Tuolloin yksityiselle osapuolelle on annettu tehtäväksi julkisen hallintotehtävän hoitaminen, joka samalla tarkoittaa sitä, että Kielilaki, Hallintolaki ja Hallintolainkäyttölaki tulevat sovellettavaksi, edellä, kyseisistä laeista esitetyn ja Hallituksen Esityksen perusteella.

On kuitenkin huomioitava, että myös yksityisen osapuolen hoitaessa hallintotehtävää, on erityisesti varmistettava siitä, että Perustuslain mukaiset oikeudet toteutuvat eli esim. huutokauppaan ja huutokauppamenettelyyn liittyvät tiedotteet ja asiakirjat ovat sekä suomen että ruotsin kielellä, jotta mahdollistetaan asiointi ja asioiden hoitaminen omalla kielellä.

Lisäksi on huomioitava Perustuslain 9 luvun 124 §:n mukainen tarkoituksenmukaisuuskriteeri sekä Direktiiviehdotuksen edellyttämä kustannustehokkuuskriteeri. Tarkoituksenmukaisuus- ja tehokkuuskriteerit omalta osaltansa saattavat rajoittaa hallintotehtävän siirtämisen yksityiselle osapuolelle, koska on harkittava kyseisen tehtävän siirtämisen vaikutusta mm. pk-yritysten näkökulmasta esim. mahdollinen kustannustennousu yksityisen osapuolen toteuttaessa huutokauppamenettelyn. Tällainen mahdollinen kustannusnousu saattaa osaltansa rajoittaa pk-yritysten mahdollisuutta osallistua huutokauppamenettelyyn ja on siten samalla Direktiiviehdotuksen pk-yrityksiä koskevien edellytysten vastainen. Lisäksi kustannustehokkuus saattaa vaikuttaa siihen, millainen huutokauppamenettely tosiasiallisesti katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Hallintolainkäyttölain (586/1996) ("Hallintolainkäyttölaki") 1 luvun 1 §:n mukaan kyseinen laki tulee sovellettavaksi kun hallintoasiassa tehtyyn päätökseen haetaan muutosta valittamalla tai ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla hallintoviranomaiselta tai muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta tai muulta tähän rinnastettavalta erityiseltä viranomaiselta. Hallintotehtävän hoitamisessa tehty päätös eli huutokauppamenettelyssä tehdyssä päätöksessä on kyse hallintoasian hoitamisessa tehdystä päätöksestä ja siten Hallintolainkäyttölaki tulee sovellettavaksi huutokauppamenettelyä koskevien päätösten ja menettelyssä tehtävien päätösten osalta. Tällöin sovellettavaksi tulevat Hallintolainkäyttömenettelyn mukaiset muutoksenhakumahdollisuudet ja mahdollinen hallinto-oikeusmenettely.

Edellä esitetyn perusteella, vaikka hallintotehtävän hoitaa yksityinen osapuoli, tulevat Kielilaki, Hallintolaki ja Hallintolainkäyttölaki sovellettaviksi ja siten myös Direktiiviehdotuksen asettamat yleiset edellytykset ja pk-yrityksien osalta edellytetyt mahdollisuudet osallistua huutokauppamenettelyyn täyttyvät.

Perustuslakinäkökulmasta on tunnistettava huutokauppamenettelyn osalta seuraavat asiat/seikat:

- Perustuslain 2 luvun 17 §: oikeus kieleen viranomaistoiminnassa;
- Perustuslain 2 luvun 15 §: Omaisuuden suoja-asiat;
- Perustuslain 2 luvun 21 §: Oikeusturva
- Perustuslain 9 luvun 124 §: Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

On lisäksi huomioitava, että Hallintolain 1 luvun 3 §:n mukaan, Hallintolaki tulee myös sovellettavaksi, kun kyseessä on viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa sopimus julkisen hallintotehtävän hoitamisesta tai sopimusta, joka liittyy julkisen vallan käyttöön. Tällä perusteella Hallintolaki tulee sovellettavaksi, jos kyseinen huutokauppa menettely sopimuksen mukaisesti siirretään yksityisen osapuolen hoidettavaksi. Sopimusperusteisella toimivallan siirrolla yksityiselle osapuolelle ei siten voida käytännössä katsoa olevan vaikutusta Perustuslain, Kielilain, Hallintolain ja Hallintolainkäyttömenettelyn soveltamisen osalta.

5. Huutokaupan järjestäminen Suomessa

Alla olevassa taulukossa on arvioitu mahdollisten Suomen päästöoikeuksien huutokaupan järjestäjien vahvuuksia ja heikkouksia.

Taulukko 10. Mahdolliset huutokaupan toimittajat Suomessa.

Huutokaupan toimittaja	Vahvuudet	Heikkoudet
Energiamarkkinavirasto (EMV)	<ul style="list-style-type: none"> + Neutraali toimija + Päästöoikeustilin hallinnointi ja toiminnanharjoittajien tunnistus + Hyvät yhteydet toiminnanharjoittajiin + Päästökaupan sääntöjen laaja tuntemus + Jos huutokauppa järjestetään yhteistyössä muiden maiden kanssa, niin hyvät yhteydet muiden maiden päästökauppaviranomaisiin 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei huutokauppaosaamista eikä valmiita välineitä (ohjelmistoa jne.) huutokaupan järjestämiseen - Ei kokemusta vakuuksien tms. rahaliikenteen hoitamisesta - Ei aktiivista yhteyttä finanssisektoriin (välittäjät) muuten kuin mahdollisesti päästöoikeustilien kautta - Riittävätkö nykyiset resurssit?
Valtionkonttori (VK)	<ul style="list-style-type: none"> + Neutraali toimija + Hyvät yhteydet finanssisektoriin (pankit ym.) + Teknistä osaamista huutokauppojen järjestämisestä sekä välineitä (ohjelmisto jne.) + Laaja kokemus obligaatio huutokaupasta 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei päästökauppaosaamista - Ei suoraa yhteyttä päästöoikeusrekisteriin - Ei suoraa yhteyttä päästökaupan toiminnanharjoittajiin - Riittävätkö nykyiset resurssit?
Nord Pool tai muu vastaava	<ul style="list-style-type: none"> + Kokemusta sähkön huutokaupasta ja päästöoikeuksien kaupasta + Monille päästökauppatoimijoille ennestään tuttu toimija + Toimiva huutokauppajärjestelmä sähkölle (kauppojen selvityskäytännöt ym.) + Monille finanssisektorin toimijoille myös tuttu 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei-viranomainen, mutta viranomaisten valvomaa toimintaa - Ei välttämättä suoraa yhteyttä muiden maiden päästökauppaviranomaisiin kuin ne missä Nord Poolilla on toimintaa
Energiamarkkinavirasto ja valtionkonttori yhteistyössä	<ul style="list-style-type: none"> Ks. vahvuudet yllä. + Kattava osaaminen finanssi ja päästökauppasektoreilla + Kokemusta päästöoikeusrekisteristä ja huutokauppojen teknisestä toteutuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> Ks. heikkoudet yllä. - EMV on TEM:n alainen ja VK VM:n alainen organisaatio. Järjestelyn taustalla olisi kaksi ministeriötä - Järjestelystä voi tulla hallinnollisesti raskas

6. Johtopäätökset

Päästökauppamarkkinat ovat edelleen voimakkaassa kehitysvaiheessa ja huutokauppa päästöoikeuksien jakomenetelmänä tulee yleistymään 2013 alkavalla päästökauppakaudella. Euroopan komissio tulee antamaan huutokauppoihin liittyvää ohjeistusta viimeistään vuoden 2010 lopussa ja jäsenmaat ovat aloittaneet, tai ovat aloittamassa valmisteluja huutokauppojen järjestämiseksi.

Jo järjestetyissä huutokaupoissa on saatu hyviä kokemuksia suljetuista, yhtenäishinnoitteluun perustuvista huutokaupoista. Sekä haastatteluissa, että kyselytutkimuksessa suljettu huutokaupamalli sai kannatusta. Yhtenäishinnoitteluun perustuvan järjestelmän katsotaan soveltuvan paremmin pienemmille toimijoille ja sen katsotaan kohtelevan toimijoita tasapuolisesti.

Suosittelimme, että Suomessa tarkastellaan ensisijaisena huutokauppatyyppinä suljettua ja yhtenäishinnoitteluun perustuvaa huutokaupamallia. Huutokauppojen puitteet on kuitenkin syytä järjestää siten, että sitä voidaan tarvittaessa muuttaa.

Huutokaupan järjestäminen aiheuttaa kustannuksia ja Suomen on syytä tutkia mahdollisuutta järjestää huutokauppa yhteistyössä muiden maiden kanssa. Jos huutokauppa järjestetään kansallisella tasolla viranomaisten toimesta, tässä selvityksessä tehtyjen haastattelujen perusteella, luontevimmat huutokaupan järjestäjät olisivat Energiamarkkinavirasto yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa. Näillä viranomaisilla on kokemusta sekä päästökaupasta, että obligaatioiden huutokaupasta ja huutokauppojen teknisestä toteutuksesta.

Tähän mennessä järjestetyissä päästöoikeushuutokaupoissa on huutokaupan järjestäminen useissa tapauksissa ulkoistettu kokonaan tai osittain palveluntarjoajalla ja järjestelyistä on saatu hyviä kokemuksia. Suosittelemme myös ulkoistamisvaihtoehdon tarkempaa arviointia kun huutokaupan puitteista on saatavilla enemmän tietoa. Markkinoilla on useita palveluntarjoajia, joiden kilpailuttaminen voi pitää huutokaupan kokonaiskustannukset kohtuullisina.

Huutokauppaan osallistumista voidaan rajoittaa eri tavoin ja erilaisten markkinatoimijoiden roolia huutokaupassa voidaan korostaa, kuten on suunniteltu esimerkiksi Isossa-Britanniassa. Suosittelemme, että Suomessa asetetaan vain vähäisiä rajoitteita (esimerkiksi tili päästökaupparekisterissä) osallistumiselle, jolloin erilaiset palveluyritykset voivat toimia huutokaupassa asiakkaidensa puolesta. Tämä mahdollistaa toimijoiden osallistumisen päästökauppaan epäsuorasti.

Päästökaupan piirissä olevilla tai sen piiriin tulevilla toimijoilla on vähän kokemusta päästöoikeuksien tai muiden vastaavien hyödykkeiden huutokaupasta. Huutokauppaan liittyvä tiedottaminen ja koulutus on syytä huomioida hyvissä ajoin huutokauppajärjestelmän implementoinnissa. Viestinnässä on huomioitava erityisesti pienien ja keskisuurien toimijoiden tarve saada omiin lähtökohtiin sopivaa tietoa.

EU:ssa tultaneen järjestämään lukuisia huutokauppoja, ja Suomen on syytä korostaa eri yhteyksissä eri maissa ja eri sektoreilla olevien toimijoiden tasapuolista kohtelua. Puitteet

tälle tullaan luomaan Euroopan komission ohjeistuksessa. Ohjeistuksen on kuitenkin syytä olla joustava siten, että huutokaupoissa voidaan huomioida kansalliset näkökohdat riittävällä tarkkuudella.

Lähteet

Auctioning in the European Union Emissions Trading Scheme, Öko-Institut & University of Cambridge, 2007 (WWF:n tilaama selvitys)

“Auctioning Allowances”, presentaatio, Ken Macken, Programme Manager, Emissions Trading Unit, Environmental Protection Authority. Saatavilla sähköisesti: www.rggi.org/docs/macken_presentation_7_20_06.pp.

“Auctioning Greenhouse Gas Allowances” Ken Macken, Programme Manager, Emissions Trading Unit, Environmental Protection Authority. Saatavilla sähköisesti: http://www.electricitypolicy.org.uk/TSEC/2/euetsworkshop/EPRG_EUETS_Workshop_12_0107_Macken.pdf.

Betz. R. 2007. Presentation on EU ETS auctions. Saatavana sähköisesti http://www.ceem.unsw.edu.au/content/userDocs/Auctioning_EUETSfinal.pdf

Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit. 2007. Lehdistöiedoite: KfW Bankengruppe übernimmt Verkauf von CO2-Emissionszertifikaten. Saatavilla sähköisesti: http://www.bmu.de/pressemitteilungen/aktuelle_pressemitteilungen/pm/40644.php

Burtraw, Dallas; Goeree, Jacob; Holt, Charles A.; Myers, Erica; Palmer, Karen; Shobe, William; 2008, Collusion in Auctions for Emission Permits: An Experimental Analysis, Resources For the Future, Discussion Papers

Cameron Hepburn, Michael Grubb, Karsten Neuhoff, Felix Matthes and Maximilien Tse. 2006. Auctioning of EU ETS Phase II Allowances: how and why?

Cornerstones of the German ETS auctioning concept. 2008. Weinreich D, Head of Emissions Trading Division, Federal Ministry of the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety. Power point presentation in ICAP Auctioning Conference. Saatavilla sähköisesti: http://www.icapcarbonaction.com/docs/auction_material/p2_4_Weinreich.pdf

Defra. 2009. Summary of feedback on first UK auction in Phase II of the EU Emissions Trading System.

Environmental Protection Agency. Irlanti. <http://www.epa.ie/downloads/forms/etu/auction%20%20procedure%20and%20application%20guidance8.pdf>.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta.

EURELECTRIC. 2008 Position Paper Key Elements for Inclusion in a Commission Regulation on ETS Allowance Auctioning Horizontal Group “Auctioning Mechanisms & Impact on Electricity Markets”.

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2003/87/EY muuttamista kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kauppaa koskevan yhteisön järjestelmän parantamiseksi ja laajentamiseksi.

Evolve Business Consultancy 19.11.2008, The Independent Observer of EU ETS Carbon Emissions Allowances Auction. Saatavilla sähköisesti: http://www.hmtreasury.gov.uk/d/independent_observer_report_1108.pdf

Gesetz über den nationalen Zuteilungsplan für Treibhausgas-Emissionsberechtigungen in der Zuteilungsperiode 2008 bis 2012. Zuteilungsgesetz 2012 – ZuG 2012. 7.8.2007. Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit.

Hallintolaki 6.6.2003/434

Hallintolainkäyttölaki 26.7.1996/586

Hallituksen esitys Eduskunnalle päästökauppalaiksi sekä laeiksi ympäristönsuojelulain 43 §:n ja Energiamarkkinavirastosta annetun lain 1 § muuttamisesta, HE 49/2004 vp

Hepburn, Cameron; Grubb, Michael; Neuhoff, Karsten; Matthes, Felix; Tse, Maximilien; 2006, Auctioning of EU ETS Phase II allowances: how and why?, Cambridge Working Papers in Economics, pp. 39, Faculty of Economics (formerly DAE), University of Cambridge

IETA. 2007. IETA Recommendations for the Design of EUA Auctions.

Kerr, Suzi; Cramton, Peter; 1998, Tradable Carbon Permit Auctions: How and Why to Auction Not Grandfather, 1998, Resources For the Future, Discussion Papers

Kielilaki 6.6.2003/423

Mandell, Svante; 2005, The Choice of Multiple or Single Auctions in Emissions Trading, Climate Policy, 2005, v. 5, iss. 1, pp. 97-107

Muller, R. Andrew et al.; 2002, Can Double Auctions Control Monopoly and Monopsony Power in Emissions Trading Markets?, Journal of Environmental Economics and Management, v. 44, iss. 1, pp. 70-92

Netherlands national allocation plan for greenhouse gas allowances 2008-2012. Plan of the Minister of Economic Affairs and the State Secretary for Housing, Spatial Planning and the Environment. 2006.

Päästöoikeuksien alkujako EU:n päästökaupassa, Ympäristöministeriön raportteja 2/2008

The Regional Greenhouse Gas Initiative (RGGI), <http://www.rggi.org>

Release of EU Allowances in Germany. Monthly report November 2008. Federal Ministry of the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety.

Release of EU Allowances in Germany. Monthly report January 2009. Federal Ministry of the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety.

Suomalainen; 2/2008, Päästöoikeuksien alkujako EU:n päästökaupassa, Ympäristöministeriön raportteja, Saatavilla sähköisesti: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=80227&lan=fi>

Sunnevåg, Kjell J.; 2003, Auction Design for the Allocation of Emission Permits in the Presence of Market, *Environmental and Resource Economics*, v. 26, iss. 3, pp. 385-400

Weishaar, Stefan; 2007, CO2 Emission Allowance Allocation Mechanisms, Allocative Efficiency and the Environment: A Static and Dynamic Perspective, *European Journal of Law and Economics*, v. 24, iss. 1, pp. 29-70

Liite 1. Viranomaisten kysely

1. HUUTOKAUPPAMENETELMÄT

- 1.1. Päästöoikeuksien huutokauppa voidaan toteuttaa joko avoimena tai suljettuna – kumpaa menetelmistä kannatatte?
- 1.2. Jos huutokauppa järjestettäisiin suljettuna, kumpi hinnoittelumenetelmistä – yhtenäishinnoittelu vai tarjottu hinta järjestelmä olisi mielestänne parempi?
- 1.3. Jos huutokauppa vastaavasti järjestettäisiin avoimena, tulisiko sen mielestäsi perustua kysyntäkäyrämalliin vai ascending clock – malliin?
- 1.4. Mitkä tekijät näette kriittisinä huutokauppamenetelmää valittaessa?
- 1.5. Mikä huutokauppamenetelmistä on mielestänne kokonaistaloudellisesti optimaalisin?

2. MARKKINATOIMIJAT

- 2.1. Kuinka tärkeänä näette että kaikkia markkinatoimijoita kohdellaan tasapuolisesti – usein ristiriidassa mallin tehokkuuden kanssa?
- 2.2. Millä tavoin pienten toimijoiden asema huutokaupassa tulisi huomioida?
- 2.3. Kuinka taataan, että kaikilla toimijoilla on yhtäläinen mahdollisuus saada markkinainformaatiota?
- 2.4. Kuinka vältetään toimijoiden strategiselta käyttäytymiseltä?

3. HUUTOKAUPAN JÄRJESTÄMINEN

- 3.1. Millä tasolla huutokauppa tulisi mielestänne järjestää?
kansallisesti
yhteistyössä muiden maiden kanssa
EU:n laajuisesti
- 3.2. Jos huutokauppa päätetään järjestää kansallisesti, tulisiko mielestänne toimijoiden osallistumista huutokauppaan rajoittaa, ja jos kyllä, niin miten?
- 3.3. Kuinka usein huutokauppa tulisi mielestänne järjestää, jotta toimijoille tarjotaan riittävät edellytykset päästöoikeuksien hankintaan, mutta kuitenkin säilyttäen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset kohtuullisina?
- 3.3. Tulisiko mielestänne huutokaupattaville päästöoikeuksille asettaa minimihinta?

- 3.4. Jos huutokauppa järjestetään kansallisesti, millaisin resurssein se tulisi mielestänne organisoida?
- 3.5. Ensimmäiset kolmannen kauden huutokaupan tulevat todennäköisesti olemaan Forward-huutokauppoja (kolmannen kauden oikeuksia myönnetään vasta helmikuussa 2013 ja ensimmäiset huutokaupat järjestetään 2011). Pitäisikö päästöoikeuksia myydä Forward-huutokaupalla myös kolmannen kauppakauden alkamisen jälkeen?
- 3.6. Mikä olisi mielestänne paras tapa taata, että huutokauppaan osallistuvat pystyvät vastaamaan velvoitteistaan eli maksamaan ostamansa oikeudet (pankkitakaus, rekisteröitymismaksu tms.)?

4. HUUTOKAUPAN TULOT

- 4.1. Kuinka tärkeänä tekijänä näet valtion huutokaupasta saamat tulot – vaikuttaako mielestänne huutokaupamenetelmän valintaan ja huutokaupan käytännönjärjestelyihin?

Liite 2. Markkinatoimijoiden kysely

1. HUUTOKAUPPAMENETELMÄT

- 1.1. Päästöoikeuksien huutokauppa voidaan toteuttaa joko avoimena tai suljettuna – kumpaa menetelmistä kannatatte?
- 1.2. Jos huutokauppa järjestettäisiin suljettuna, kumpi hinnoittelumenetelmistä – yhtenäishinnoittelu vai tarjottu hinta järjestelmä olisi mielestänne parempi?
- 1.3. Jos huutokauppa vastaavasti järjestettäisiin avoimena, tulisiko sen mielestäsi perustua kysyntäkäyrämalliin vai ascending clock – malliin?
- 1.4. Mitkä tekijät näette kriittisinä huutokauppamenetelmää valittaessa?
- 1.5. Mikä huutokauppamenetelmistä on mielestänne kokonaistaloudellisesti optimaalisin?

2. MARKKINATOIMIJAT

- 2.1. Kuinka tärkeänä näette että kaikkia markkinatoimijoita kohdellaan tasapuolisesti – usein ristiriidassa mallin tehokkuuden kanssa?
- 2.2. Millä tavoin pienten toimijoiden asema huutokaupassa tulisi huomioida?
- 2.3. Näettekö, että pienillä toimijoilla on edellytyksiä osallistua huutokauppoihin itsenäisinä toimijoina?
- 2.4. Kuinka taataan, että kaikilla toimijoilla on yhtäläinen mahdollisuus saada markkinainformaatiota?
- 2.5. Kuinka vältetään toimijoiden strategiselta käyttäytymiseltä?
- 2.6. Millaisena näette oman roolinne päästöoikeuksien huutokauppaan liittyen?

3. HUUTOKAUPAN JÄRJESTÄMINEN

- 3.1. Millä tasolla huutokauppa tulisi mielestänne järjestää?
kansallisesti
yhteistyössä muiden maiden kanssa
EU:n laajuisesti
- 3.2. Jos huutokauppa päätetään järjestää kansallisesti, tulisiko mielestänne toimijoiden osallistumista huutokauppaan rajoittaa, ja jos kyllä, niin miten?

- 3.3. Kuinka usein huutokauppa tulisi mielestänne järjestää, jotta toimijoille tarjotaan riittävät edellytykset päästöoikeuksien hankintaan, mutta kuitenkin säilyttäen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset kohtuullisina?
- 3.4. Tulisiko mielestänne huutokaupattaville päästöoikeuksille asettaa minimi- tai maksimihintaa?
- 3.5. Jos huutokauppa järjestetään kansallisesti, millaisin resurssein se tulisi mielestänne organisoida?
- 3.6. Ensimmäiset kolmannen kauden huutokaupan tulevat todennäköisesti olemaan Forward-huutokauppoja (kolmannen kauden oikeuksia myönnetään vasta helmikuussa 2013 ja ensimmäiset huutokaupat järjestetään 2011). Pitäisikö päästöoikeuksia myydä Forward-huutokaupalla myös kolmannen kauppakauden alkamisen jälkeen?
- 3.7. Mikä olisi mielestänne paras tapa taata, että huutokauppaan osallistuvat pystyvät vastaamaan velvoitteistaan eli maksamaan ostamansa oikeudet (pankkitakaus, rekisteröitymismaksu tms.)?

Liite 3. Taustamuistio huutokauppamenetelmistä

Päästöoikeuksien huutokauppa voidaan toteuttaa:

1) **suljettuna**, jolloin ostajien välillä ei ole avointa kilpailua ja tarjouskierroksia on yksi. Ostajat ilmoittavat huutokaupan järjestäjälle kuinka monta päästöoikeutta he ovat halukkaita eri hintatasoilla ostamaan, jonka jälkeen järjestäjä laatii ilmoituksista kokonaiskysyntäkäyrän. Piste, jossa kokonaiskysyntäkäyrä leikkaa tarjontakäyrän, määrää nk. täsmätyshinnan. Kaikki tarjoukset täsmätyshinnalla tai sen yli voittavat.

2) **avoimena**, jolloin kaikki tarjoukset tapahtuvat avoimesti ja tarjouskierroksia on useita. Osallistujat voivat muuttaa tarjouksiaan kaupankäynnin edetessä ja huutokauppa päättyy kun kukaan ei ole enää halukas tarjoamaan. Tällöin pisimmälle (korkeimmalle hinnalle) tarjouksensa vieneet voittavat.

Avoin huutokauppa voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla:

A) Kysyntäkäyriin perustuvalla mallilla

Mallissa osallistujat paljastavat kysyntäkäyränsä, jossa ilmenee kuinka paljon päästöoikeuksia he ovat valmiita ostamaan tietyillä hinnoilla. Markkinoiden täsmäyshintaa löytyy kysyntä- ja tarjontakäyrien leikkauspisteessä ja voittaja tarjoukset määräytyvät täsmäyshinnalla ja sen yläpuolella olevista tarjouksista. Tarjouskierroksia on useimpia ja ja ne toteutetaan avoimena. Osallistujat eivät saa nostaa kysymiensä päästöoikeuksien määrää kierrosten kuluessa. Tarjouskierrokset jatkuu kunnes kukaan ei ole enään nostamassa tarjoustaan.

B) Ascending clock –mallilla

Mallissa huutokaupan järjestäjä asettaa päästöoikeudelle tietyn aloitushinnan, jonka perusteella osallistujat tarjoavat määrän, jonka he ovat sillä hinnalla valmiita ostamaan. Kysytyn määrän ylittäessä tarjonnan, korottaa huutokaupanpitäjä hintaa edelliskierrokseen nähden. Kierrokset jatkuvat niin kauan kun tarjonta ylittää kysynnän. Myös tässä mallissa osallistujat eivät saa korottaa tarjoamiensa oikeuksien määrää hinnan noususta huolimatta. Mallin oletetaan vähentävän väärää informaatiota markkinoilla, koska osallistujat eivät pysty tarjoamaan todellisesta tarpeesta poikkeavia kysyntäkäyriä.

Suljetussa huutokaupassa on yleisesti käytössä kaksi hinnoittelumenetelmää – yhtenäishinnoittelu, missä osallistujat maksavat päästöoikeuksista saman hinnan mutta saatu päästöoikeuksien määrä vaihtelee, sekä tarjottu hinta – järjestelmä, missä voittajat maksavat päästöoikeuksista alun perin tarjoamansa hinnan.

A) Yhtenäishinnoittelu:

Yhtenäishinnoittelussa kysynnän ja tarjonnan kohtauttavan hinnan arvaaminen ei ole niin tärkeää, sillä kaikki tarjouksessa voittavat maksavat saman täsmätyshinnan, riippumatta kuinka paljon tarjouksen hinta on mennyt yli täsmätyshinnan.

Yhtenäishinnoittelu järjestelmän oletetaan olevan tehokas, jos markkinoilla ei oleteta olevan epätäydellistä kilpailua, eikä markkinavoimaa omaavia toimijoita. Jos osallistujat otaksuvat pystyvänsä vaikuttamaan täsmäytysthinnan suuruuteen, voi tarjoukset jäädä todellista maksuhalukkuutta pienemmiksi.

B) Tarjottu hinta -järjestelmä:

Järjestelmässä toimijat yrittävät arvata markkinoiden täsmäytysthinnan ja tarjoavat vain vähän täsmäytysthinnan yläpuolella olevaa summaa. Kyseinen järjestelmä vaatii tarkkaa markkina-analyysiä täsmäytysthinnan oletetusta käyttäytymisestä.

Liite 4. Haastatellut viranomaiset ja markkinatoimijat

Viranomaiset

ENERGIAMARKKINAVIRASTO

Ilme Jarno
Lankinen Timo

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Välipirtti Kaisaleena

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Janka Päivi
Kuuva Petteri
Routti-Hietala Niina

VALTIOKONTTORI

Latti Ari-Pekka

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kivinen Seija

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Cederlöf Magnus

Markkinatoimijat

ENERGIAKOLMIO

NORDEA

NORD POOL

POWER DERIVA

SEB-PANKKI

Liite 5. Toiminnanharjoittajien kysely

1. Taustatiedot

* 1. Yrityksen nimi:

* 2. Vastajan nimi (sukunimi, etunimi):

3. Vastajan tehtävänimike:

* 4. Yrityksen pääasiallinen toimiala:

Energiantuotanto

Öljynjalostus

Koksamo

Rautametallien tuotanto ja jalostus

Mineraali- ja rakennusaineteollisuus

Paperi- ja metsäteollisuus

Lentoliikenne

Muu, mikä?

* 5. Onko yrityksenne EU:n päästökaupan piirissä?

kyllä

ei

* 6. Tuleeko yrityksenne olemaan EU:n päästökaupan piirissä kaudella 2013-2020?

kyllä

ei

* 7. Kuinka paljon ovat yrityksenne keskimääräiset vuosittaiset päästökaupan piirissä olevat tai päästökaupan piiriin tulevat päästöt (tCO₂)?

0

< 25 000 tCO₂/v

25 000 - 100 000 tCO₂/v

100 001 - 500 000 tCO₂/v

500 001 - 1 000 000 tCO₂/v

> 1 000 000 tCO₂/v

2. Huutokauppamenetelmät

Päästöoikeuksien huutokauppa voidaan toteuttaa:

1) suljettuna, jolloin ostajien välillä ei ole avointa kilpailua ja tarjouskierroksia on yksi. Ostajat ilmoittavat huutokaupan järjestäjälle kuinka monta päästöoikeutta he ovat halukkaita ostamaan eri hintatasoilla, jonka jälkeen järjestäjä laatii ilmoituksista kokonaiskysyntäkäyrän. Piste, jossa kokonaiskysyntäkäyrä leikkaa tarjontakäyrän, määrää nk. täsmäytyshinnan. Kaikki tarjoukset täsmäytyshinnalla tai sen yli voittavat.

2) avoimena, jolloin kaikki tarjoukset tapahtuvat avoimesti ja tarjouskierroksia on useita. Osallistujat voivat muuttaa tarjouksiaan kaupankäynnin edetessä ja huutokauppa päättyy, kun kukaan ei ole enää halukas tarjoamaan. Tällöin pisimmälle (korkeimmalle hinnalle) tarjouksensa vieneet voittavat.

1. Kumman menetelmistä katsotte sopivan paremmin päästöoikeuksien huutokauppaamiselle EU:n päästökauppajärjestelmässä?

Suljettu huutokauppa

Avoin huutokauppa

Perustelut vastaukselle:

2. Kumman menetelmistä katsotte sopivan paremmin yrityksellenne?

Suljettu huutokauppa

Avoin huutokauppa

Perustelut vastaukselle:

3. Hinnoittelumenetelmät

Suljetussa huutokaupassa on yleisesti käytössä kaksi hinnoittelumenetelmää: yhtenäishinnoittelu, missä osallistujat maksavat päästöoikeuksista saman hinnan, mutta saatu päästöoikeuksien määrä vaihtelee, sekä tarjottu hinta –järjestelmä, missä voittajat maksavat päästöoikeuksista alun perin tarjoamansa hinnan.

A) Yhtenäishinnoittelu:

Yhtenäishinnoittelussa kysynnän ja tarjonnan kohtauttavan hinnan arvaaminen ei ole niin tärkeää, sillä kaikki tarjouksessa voittavat maksavat saman täsmätyshinnan riippumatta, siitä kuinka paljon tarjouksen hinta on mennyt yli täsmätyshinnan. Yhtenäishinnoittelu-järjestelmän oletetaan olevan tehokas, jos markkinoilla oletetaan vallitsevan täydellinen kilpailu. Jos osallistujat olettavat pystyvänsä vaikuttamaan täsmätyshinnan suuruuteen, voivat tarjoukset jäädä todellista maksuhalukkuutta pienemmiksi.

B) Tarjottu hinta -järjestelmä:

Järjestelmässä toimijat yrittävät arvata markkinoiden täsmätyshinnan ja tarjoavat vain vähän täsmätyshintaa korkeampaa hintaa. Kyseinen järjestelmä vaatii tarkkaa markkina-analyysiä täsmätyshinnan oletetusta käyttäytymisestä.

Avoin huutokauppa voidaan toteuttaa kahdella eri tavalla:

A) Kysyntäkäyriin perustuvalla mallilla

Mallissa osallistujat paljastavat kysyntäkäyränsä, jossa ilmenee kuinka paljon päästöoikeuksia he ovat valmiita ostamaan tietyillä hinnoilla. Markkinoiden täsmätyshinta löytyy kysyntä- ja tarjontakäyrien leikkauspisteestä ja voittavat tarjoukset määräytyvät täsmätyshinnalla ja sen yläpuolella olevista tarjouksista. Tarjouskierroksia on useampia ja ne toteutetaan avoimina. Osallistujat eivät saa nostaa kysymiensä päästöoikeuksien määrää kierrosten kuluessa. Tarjouskierrokset jatkuvat kunnes kukaan ei enää ole halukas nostamaan tarjoustaan.

B) Ascending clock –mallilla

Mallissa huutokaupan järjestäjä asettaa päästöoikeudelle tietyn aloitushinnan, jonka perusteella osallistujat tarjoavat määrän, jonka he ovat sillä hinnalla valmiita ostamaan. Kysytyn määrän ylittäessä tarjonnan, korottaa huutokaupanpitäjä hintaa edelliskierrokseen nähden. Kierrokset jatkuvat niin kauan kunnes tarjonta ylittää kysynnän. Myöskään tässä mallissa osallistujat eivät saa korottaa tarjoamiensa oikeuksien määrää hinnan noususta huolimatta.

1. Jos päästöoikeudet myytäisiin suljetussa huutokaupassa, kumpi yllämainituista hinnoittelumenetelmistä

	Yhtenäishinnoittelu	Tarjottu hinta -järjestelmä
On mielestänne oikeudenmukaisempi toimijoita kohtaan:	☐	☐
On mielestänne kokonaistaloudellisesti tehokkaampi:	☐	☐
Soveltuu mielestänne paremmin käytettäväksi päästöoikeuksien huutokauppaan:	☐	☐
Soveltuu paremmin pienille toimijoille:	☐	☐
Perustelut vastauksille:		

2. Jos päästöoikeudet jaettaisiin avoimessa huutokaupassa, kumpi yllämainituista hinnoittelumenetelmistä

	Kysyntäkäyriin perustuva malli	Ascending clock -malli
On mielestänne oikeudenmukaisempi toimijoita kohtaan:	☐ jn	☐ jn
On mielestänne kokonaistaloudellisesti tehokkaampi	☐ jn	☐ jn
Soveltuu mielestänne paremmin käytettäväksi päästöoikeuksien huutokauppaan:	☐ jn	☐ jn
Soveltuu paremmin pienille toimijoille:	☐ jn	☐ jn
Perustelut vastauksille:		

3. Tulisiko huutokaupan järjestäjän asettaa minimihinta, jonka alle päästöoikeuksia ei huutokaupassa myytäisi ?

Ei

Kyllä

Miten mahdollinen minimihinta tulisi asettaa?

4. Tulisiko huutokaupan järjestäjän asettaa maksimihinta (hintakatto), jonka yli päästöoikeuksia ei huutokaupassa myytäisi ?

Ei

Kyllä

Miten mahdollinen maksimihinta (hintakatto) tulisi asettaa?

4. Huutokaupan toteutus

Useampi huutokauppa vuodessa antaa mahdollisuuden jakaa päästöoikeuksien hankinnasta aiheutuvat kustannukset pienempiin eriin.

1. Kuinka usein huutokauppa pitäisi mielestänne järjestää, jotta ostot voitaisiin sovittaa parhaiten liiketoimintaan?

päivittäin

kerran viikossa

kerran kuukaudessa

neljä kertaa vuodessa

kaksi kertaa vuodessa

kerran vuodessa

Muu, mikä?

2. Jos huutokauppoja olisi tarjolla aina tarvittaessa, kuinka usein osallistuisitte huutokauppaan vuosittain?

Kertaa vuodessa:

3. Huutokaupassa huudettavalle erälle (tCO₂) tultaneen asettamaan minimikoko. Kuinka pienen päästöoikeusmäärän (tCO₂) hankinnan pitäisi mielestäsi olla mahdollista?

1

10

100

500

1000

5000

Muu, mikä?

4. Miten huutokaupoissa myytävät päästöoikeusmäärät pitäisi jaksottaa päästökauppakauden 2013-2020 aikana?

Tasaisesti koko kaudelle

Etupainotteisesti (esim. 75 % oikeuksista huutokaupattaisiin ennen jakson puoliväliä)

Takapainotteisesti (esim. 75 % oikeuksista huutokaupattaisiin jakson jälkipuoliskolla)

Jollakin muulla tavalla, miten:

5. Kauden 2013-2020 huutokaupat voivat alkaa jo vuonna 2011. Kauden oikeudet myönnetään kuitenkin vasta ensimmäisen kerran 2013, minkä takia ennen kauden alkua järjestettävissä huutokaupoissa myydään Forward-tuotteita (hinta ja määrä sovitaan huutokaupassa, mutta maksu ja toimitus tapahtuvat tulevaisuudessa). Spot-huutokaupoissa oikeuksien maksu ja toimitus tapahtuvat pian huutokaupan jälkeen. Forward-huutokaupan transaktiokustannukset ovat korkeammat kuin Spot-huutokaupan (erityisesti mahdollisista vakuuksista aiheutuvat kustannukset).

Kuinka monta vuotta eteenpäin Forward-tuotteita tulisi olla tarjolla (esim. pitäisikö olla mahdollista ostaa vuonna 2013 päästöoikeuksia, joiden toimitus olisi vuonna 2016 eli kyseessä olisi kolmen vuoden Forward)?

1 vuotta

2 vuotta

3 vuotta

4 vuotta

5 vuotta

Muu, mikä

6. Tulisiko Forward-tuotteita olla tarjolla vuosineljäneksittäin (esim. tammikuussa voisi ostaa päästöoikeuksia joiden toimitus tapahtuisi saman vuoden lokakuussa)?

Kyllä

Ei

Muu, mikä

7. Kuinka todennäköistä on, että

	ei lainkaan todennäköistä	vähän todennäköistä	jonkin verran todennäköistä	hyvin todennäköistä	erittäin todennäköistä
yrityksenne osallistuu huutokauppaan yksittäisenä toimijana:	☐	☐	☐	☐	☐
yrityksenne osallistuu huutokauppaan ostopoolin jäsenenä:	☐	☐	☐	☐	☐
yrityksenne osallistuu huutokauppaan ulkopuolisen ostajan (pankin, välittäjän tms.) kautta:	☐	☐	☐	☐	☐
yrityksenne ei osallistu huutokauppaan ja hankkii tarvittavat oikeudet (sekundääri) markkinoilta:	☐	☐	☐	☐	☐

5. Huutokaupan organisointi ja osallistuminen

Huutokauppa voidaan toteuttaa joko kansallisesti tai on mahdollista, että jäsenvaltiot voivat muodostaa suurempia huutokauppapoolia tai huutokauppa voidaan järjestää koko EU:n laajuisena.

1. Miten huutokauppa tulisi mielestänne järjestää?

Kansallisesti

Yhteistyössä muiden maiden kanssa

EU-tasolla

2. Jos Suomi päättäisi järjestää huutokaupan yhdessä useamman jäsenvaltion kanssa, mitä etuja näette järjestelyssä? Entä mitä riskejä suurempi huutokauppa aiheuttaisi kaltaisellenne toimijalle?

3. Jos Suomi päättäisi järjestää huutokaupan kansallisesti, tulisiko huutokauppaan osallistumista rajoittaa (esim. vain suomalaiset toimijat saisivat osallistua huutokauppaan)?

Kyllä

Ei

4. Jos osallistumista mielestänne pitäisi rajoittaa, niin miten? Huutokauppaan saisi osallistua vain:

Vain kansallinen päästökauppasektori

Kaikki EU:n päästökaupan piirissä olevat toimijat

Kaikki yritykset ml. pankit ja välittäjät

Ei rajoituksia

Muu, mikä?

5. Miten päästöoikeuksien huutokaupoissa tulisi taata se, että osallistujat, jotka ovat voittaneet, hoitavat velvoitteensa (maksavat ostamansa oikeudet).

Luottokelpoisuuden tarkistaminen huutokauppaan rekisteröitymisvaiheessa

Vakuus (esim. pankkitakaus), kiinteä summa kaikille osallistujille

Vakuus (esim. pankkitakaus), vapaavalintainen summa, jonka koko määrittelee katon sille, kuinka paljon osallistuja voi huutokaupasta ostaa (maksimiarvo)

Muu, mikä?

6. Huutokaupan merkitys toimijalle ja valmiudet

1. Kuinka suuresti uskotte päästöoikeuksien huutokaupan vaikuttavan edustamanne yrityksen toimintaan?

hyvin paljon

paljon

jonkin verran

vähän

hyvin vähän

Miten?

2. Kuinka aktiivisena päästökauppamarkkinan toimijana näette edustamanne yrityksen?

erittäin aktiivisena

aktiivisena

jonkin verran aktiivisena

passiivisena

hyvin passiivisena

3. Arvioikaa yrityksenne valmiuksia osallistua päästöoikeuksien huutokauppaan

	1. Heikot valmiudet	2. Välttävät valmiudet	3. Keskihertaiset valmiudet	4. Hyvät valmiudet	5. Erinomaiset valmiudet
Kokemusta vastaavista, muiden hyödykkeiden, huutokaupoista:	☐	☐	☐	☐	☐
Tietämys päästöoikeuksien huutokauppaan liittyvistä säännöistä ja toimintapuitteista	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto yrityksen omista päästöjen vähentämisen kustannuksista	☐	☐	☐	☐	☐
Riittävä päästökauppamarkkina-analyysin taso	☐	☐	☐	☐	☐
Kaupankäynti-/osallistumiskanava päästökauppamarkkinoihin välittäjän, pankin tai muun toimijan kautta	☐	☐	☐	☐	☐

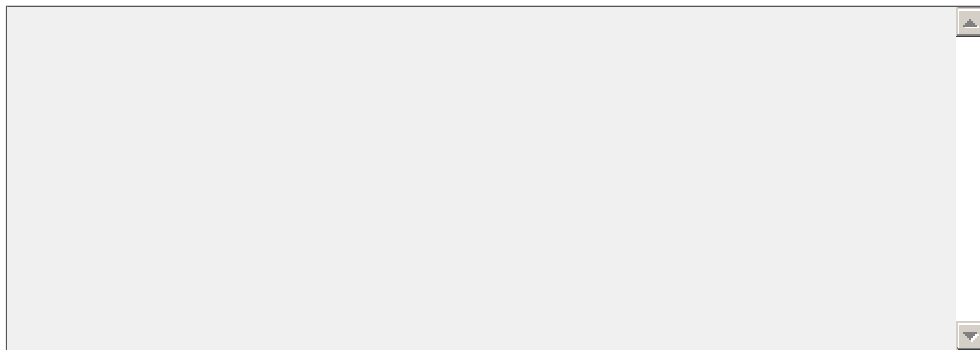
4. Kauden 2013-2020 huutokauppojen on määrä alkaa jo vuonna 2011. Kauden oikeudet myönnetään kuitenkin vasta ensimmäisen kerran 2013, minkä takia ennen kauden alkua järjestettävissä huutokaupoissa myydään Forward-tuotteita (hinta ja määrä sovitaan huutokaupassa, mutta maksu ja toimitus tapahtuvat tulevaisuudessa). Spot-huutokaupoissa oikeuksien maksu ja toimitus tapahtuvat pian huutokaupan jälkeen. Forward-huutokaupan transaktiokustannukset ovat korkeammat kuin Spot-huutokaupan (erityisesti mahdolliset vakuudet).

Arvioikaa yrityksenne valmiuksia osallistua päästöoikeuksien Forward ja Spot-huutokauppaan

	1. Heikot valmiudet	2. Välttävät valmiudet	3. Keskin kertaiset valmiudet	4. Hyvät valmiudet	5. Erinomaiset valmiudet
Spot-huutokauppaan:	j <i>n</i>	j <i>n</i>	j <i>n</i>	j <i>n</i>	j <i>n</i>
Forward-huutokauppaan:	j <i>n</i>	j <i>n</i>	j <i>n</i>	j <i>n</i>	j <i>n</i>

7. Muita kommentteja

1. Muita näkökulmia tai asioita huutokauppaan liittyen:

An empty text input field with a light gray background and a thin black border. A vertical scrollbar is visible on the right side of the field, indicating that the text area is scrollable. The scrollbar has a small gray handle and arrowheads at the top and bottom.

8. Kiitos

Kiitos vastauksestanne!

Lisätietoja Juha Ruukonen (040 840 8005, etunimi.sukunimi@greenstream.net)